

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ԹՐԱՆՍՓԱՐԵՆՍԻ
ԻՆԹԵՐՆԵՇՆԼ
ԻՎԱԿՈՒՈՒԼԱԳԻՈՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

- *Էթիկայի հանձնաժողովներ*
- *Բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներ*
- *Ազդարարման հարցերով պատասխանատուներ*

ԵՐԵՎԱՆ 2021

Սույն գեկույցում ամփոփված են «Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» (ԹԻՅԿ) հասարակական կազմակերպության կողմից 2021թ. իրականացված ուսումնասիրության արդյունքները:

Ուսումնասիրությունը հնարավոր է դարձել Ամերիկայի ժողովրդի աջակցությամբ՝ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) միջնորդությամբ: Չեկույցի բովանդակության պատասխանատուն «Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» է, և պարտադիր չէ, որ այն արտացոլի ԱՄՆ ՄԶԳ-ի կամ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կառավարության տեսակետը:

ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

Էթիկայի հանձնաժողովներ

Բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներ

Ազդարարման հարցերով պատասխանատուներ

Հանրային կառավարման գծով խորհրդատու՝ Արմեն Խուդավերդյան
Փորձագետ՝ Խաչիկ Հարությունյան

Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն
Սարյան 12, 5-րդ հարկ
Երևան 0002, Հայաստան
Հեռ.՝ (+374 10) 569589, 569689
Էլ. փոստ՝ info@transparency.am
Կայքէջ՝ www.transparency.am

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ	4
ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՐ	5
ՆԱԽԱԲԱՆ	12
ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	13
ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	16
ԳԼՈՒԽ 1. ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ	18
1.1 Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց էթիկայի հանձնաժողովներ	18
1.2 Հանրային ծառայության ոլորտային էթիկայի հանձնաժողովներ	26
ԳԼՈՒԽ 2. ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ	37
2.1 Բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործունեությունը պետական կառավարման մարմիններում	38
2.2 Բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործունեությունը տեղական ինքնակառավարման մարմիններում	46
ԳԼՈՒԽ 3. ԱԶԴԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ	50
3.1 Ազդարարման հարցերով պատասխանատուի գործունեությունը պետական կառավարման մարմիններում	50
3.2 Ազդարարման հարցերով պատասխանատուի գործունեությունը տեղական ինքնակառավարման մարմիններում	54
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ՀԱՐՑՄԱՆ ՀԱՍՑԵԱՏԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ	59
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ	62
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3. ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ	63

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4. ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԱՉԴԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ..... 65

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5. ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԻՑ ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԵՎ ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՅՈՎՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ..... 66

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6. ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԶԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԵՎ ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ . 68

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 7. ՀՀ ԳԼԽԱՎՈՐ ԴԱՏԱԽԱՉՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՎԱՐՎՈՂ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՉԴԱՐԱՐՄԱՆ ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ..... 69

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 8. ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒՄ ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ, ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԻ, ԱՉԴԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ 70

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱԳՆ	Արտաքին գործերի նախարարություն
ԱԺ	Ազգային ժողով
ԱՄՆ ՄԶԳ	ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալություն
ԱՆ	Արդարադատության նախարարություն
ԹԻՅԿ	Թրանսփարենսի Ինթենեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն ՅԿ
ԿԿՅ	Կոռուպցիայի կանախարգելման հանձնաժողով
ՀԾԿՅ	Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով
ՀԾՄ	Հանրային ծառայության մասին օրենք
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՄԱԶԾ	Միավորված ազգերի զարգացման ծրագիր
ՄԻՊ	Մարդու իրավունքների պաշտպան
ՊԵԿ	Պետական եկամուտների կոմիտե
ՊՈԱԿ	Պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն
ՏԻ	Տեղական ինքնակառավարում
ՏՄՊՅ	Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողով
ԸԾԳ	ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՐ

Չեկույցում ամփոփված են «Թրանսփարենսի Ինթենեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» (ԹԻՀԿ) հասարակական կազմակերպության կողմից 2021թ. իրականացված «Բարեվարքության ինստիտուցիոնալ համակարգը Հայաստանի հանրային կառավարման ոլորտում. էթիկայի հանձնաժողովներ, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներ, ազդարարման հարցերով պատասխանատուներ» զեկույցի արդյունքները: Ուսումնասիրությունն իրականացվել է ԹԻՀԿ «Պահանջատեր հասարակություն՝ հանուն պատասխանատու կառավարման» ծրագրի շրջանակներում, ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության (ԱՄՆ ՄԶԳ) աջակցությամբ:

Ուսումնասիրության նպատակն է հետազոտել Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) պետական և տեղական ինքնակառավարման (ՏԻ) մարմիններում հակակոռուպցիոն համակարգի, մասնավորապես էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների, ինչպես նաև ազդարարման հարցերով պատասխանատուների ինստիտուտների կայացվածությունը, դրանց գործունեության համապատասխանությունը «Հանրային ծառայության մասին», «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին», «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքներով, ինչպես նաև հանրային ծառայության առանձին ոլորտային օրենքներով սահմանված գործունեության պահանջներին և առանձնահատկություններին: Այն կծառայի որպես ելակետային ուսումնասիրություն, որը հետագա պարբերական հետազոտությունների արդյունքում թույլ կտա գնահատել հակակոռուպցիոն քաղաքականության առաջընթացը ժամանակի ընթացքում:

Նման գնահատման իրականացումը կարևորվում է ՀՀ կառավարության 2021թ. օգոստոսի 18-ի թիվ 1363-Ա որոշմամբ հաստատված «ՀՀ կառավարության գործունեության 2021-2026թթ. հնգամյա ծրագրի» իրականացման տեսանկյունից, որում նշված է, որ կառավարությունը կոռուպցիայի դեմ պայքարում «շարունակելու է հակակոռուպցիոն ինստիտուցիոնալ համակարգի ստեղծմանը և զարգացմանն ուղղված անհրաժեշտ աշխատանքների իրականացումը»:

Սույն հետազոտությունն իրականացվել է 50 պետական, այդ թվում՝ ՀՀ Նախագահի, ՀՀ Վարչապետի և ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմերի, ՀՀ Նախարարությունների (12), ՀՀ կառավարությանն ենթակա (11), ՀՀ վարչապետին ենթակա (3), անկախ և ինքնավար մարմինների (5), իրավապահ և դատական համակարգի (6), տարածքային կառավարման (10) մարմիններում, և դրանց ենթակայությամբ գործող պետական ծառայություններում, ինչպես նաև տեղական ինքնակառավարման 15 հազար բնակչությունը գերազանցող 25 խոշոր համայնքներում:

Հետազոտությանը մասնակից պետական մարմիններից ԹԻՀԿ-ի կողմից մշակված հարցաշարերին պատասխանել են 38 պետական մարմին և 7 համայնքապետարան:

Չեկույցում պետական և ՏԻ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների և ազդարարման պատասխանատուների ինստիտուտի ձևավորման և գործունեության կայացվածության արդյունքները գնահատվել են նշված մարմիններին վերապահված լիազորությունները սահմանող համապատասխան օրենսդրական կարգավորումներից բխող հարցաշարերի միջոցով:

Հարցաշարերի պատասխանների բովանդակային վերլուծության գնահատականների համադրման արդյունքում բացահայտվել է էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների, ազդարարման հարցերով պատասխանատուների ինստիտուտների ձևավորման և համապատասխան գործիքակազմերով գործունեության ապահովվածության իրավիճակը: Ստացված արդյունքներով նախանշվել են օրենսդրական ու գործնական բացերը և ներկայացվել են համապատասխան առաջարկություններ:

Հետազոտության արդյունքները ցույց են տալիս, որ հանրային ոլորտի էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների և ազդարարման պատասխանատուների ինստիտուտները դեռևս ձևավորված չեն՝ չնայած օրենսդրական առկա կարգավորումներին: Մասնավորապես՝

Էթիկայի հանձնաժողովներ

1. ՀՀ պետական և ՏԻ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովները լիովին ձևավորված չեն,
2. պետական և համայնքային ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովների (բացառությամբ դատավորների, դատախազների) կողմից չեն իրականացվում վարքագծի կանոնների, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակների խախտումների դեպքերի վերաբերյալ քննություններ և եզրակացությունների տրամադրում,
3. իրավապահ համակարգում՝ քննչական ծառայության, ոստիկանության, ազգային անվտանգության, զինվորական ծառայության համար գործում են կարգապահական հանձնաժողովներ, որոնք օրենսդրությամբ օժտված չեն վարքագծի կանոնների, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակներին ներկայացվող պայմանների խախտման և դեպքերի քննության լիազորությամբ,
4. ընտրված ՏԻ մարմիններում էթիկայի հանձնաժողովների ձևավորման իրավական հիմքերը բացակայում են, քանի որ դրանք ձևավորվել են դեռևս 2011թ. ընդունված «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան, որը 2018թ. օրենքի նոր տարբերակում բացակայում է,
5. պետական և համայնքային ծառայության էթիկայի հանձնաժողովների անդամները կարիք ունեն մասնագիտական վերապատրաստումների, ապահովված չեն հանրային պաշտոն զբաղեցնող պաշտոնատար անձանց և հանրային ծառայողների վարքագծի կանոնագրքերով, հանրային ծառայողների վարքագծի սկզբունքների

մեկնաբանություններով, վարքագծի կանոնագրքերի մշակման մեթոդական ուղեցույցներով,

Բարեվարքության հարցով կազմակերպիչներ

6. բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների հաստիքներ սահմանված են քաղաքացիական ծառայության համակարգում ընդգրկված պետական կառավարման մարմինների անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանումներում: Մինչդեռ, հանրային ծառայության մի շարք պետական մարմիններում այդ հաստիքները բացակայում են: Մասնավորապես, ՀՀ ԱԺ աշխատակազմում, ՀՀ Դատական դեպարտամենտում, ՀՀ Սահմանադրական դատարանում, ՀՀ Արդարադատության նախարարության հարկադիր կատարման ծառայությունում, ՀՀ Ոստիկանությունում, ՀՀ Զննչական կոմիտեում,
7. պետական և ՏԻ մարմինների աշխատակազմերի մի մասում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների հաստիքները կամ թափուր են, կամ էլ նրանց գործառույթները անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանման աշխատակիցների փոխարեն վերապահված են աշխատակազմի այլ ծառայողների,
8. պետական և ՏԻ մարմինների բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչները ընդհանրապես չեն իրականացնում «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 46-ով իրենց վերապահված լիազորությունները,
9. պետական և ՏԻ մարմինների բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչները կարիք ունեն մասնագիտական վերապատրաստումների, նրանք ապահովված չեն անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների, շահերի բախման իրավիճակների լուծմանն ուղղված մեթոդական և մասնագիտական ուղեցույցներով, առանձին հրահանգներով, խորհրդատվական նյութերով, բարեվարքության հարցերով վերապատրաստման կարիքների բացահայտման, բարեվարքության պլանների մշակման, ուսումնասիրությունների իրականացման մեթոդաբանություններով, հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և շահերի բախման դեպքերի վարման վիճակագրության ապահովման ձևաթղթերով և ցուցումներով,

Ազդարարման հարցերով պատասխանատուներ

10. պետական և ՏԻ մարմիններում ազդարարման հարցերով պատասխանատուների նշանակման համար սահմանված չեն պահանջներ և չափորոշիչներ, իսկ վերջիններիս նշանակման իրավասությունը վերապահված է իրավասու մարմնի ղեկավարին, ինչի արդյունքում չի կարող խրախուսվել ազդարարման հարցերով պատասխանատուների մասնագիտական աճն ու ազդարարման գործընթացի ծավալումը,
11. պետական և ՏԻ մարմինների ազդարարման հարցերով պատասխանատուների լիազորությունները իրականացնող պաշտոնատար անձանց տարաբնույթ

- կարգավիճակները չեն համապատասխանում «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքով և ՀՀ կառավարության 2018թ.մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշմամբ վերջինիս վերապահված լիազորությունների կամ գործառույթների շրջանակին,
12. ՀՀ Սահմանադրական դատարանում, ՀՀ Դատական դեպարտամենտում, ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմում դեռևս ձևավորված չէ ազդարարման հարցերով պատասխանատուների ինստիտուտը,
 13. ազդարարման հարցերով պատասխանատուների կոնտակտային տվյալները պետական կառավարման և ՏԻ մարմինների կայքէջում ուղղակիորեն և ամբողջական հասանելի չեն պետական և ՏԻ մարմինների անձնակազմին և հանրությանը,
 14. ազդարարման հարցերով պատասխանատուները 2020թ. ընթացքում ընդհանրապես չեն անցել վերապատրաստման, այդ թվում մասնագիտական դասընթացներ, բացակայում են նրանց համար վերապատրաստում իրականացնող պատասխանատու կառույցները,
 15. ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից վարվող միասնական ազդարարման անսնուն էլեկտրոնային համակարգը միայն գործում է կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ հաղորդումների ստացման ու մշակման նպատակով: Այն հասանելի չէ այլ պետական և ՏԻ մարմիններին: Անսնուն էլեկտրոնային հարթակով ստացված և հանցագործության էլեմենտներ չպարունակող հաղորդումները պետական և ՏԻ մարմիններին չեն հասցեագրվում,
 16. պետական և ՏԻ մարմիններում ազդարարման հարցերով պատասխանատուների կողմից ազդարարման վերաբերյալ հաղորդումների ու դիմումների բացակայության, ինչպես նաև ազդարարման հարցերով պատասխանատուներին ներքին ու արտաքին ազդարարման գործընթացների կազմակերպման ու իրականացման վերաբերյալ մեթոդական ու խորհրդատվական աջակցության բացակայության պայմաններում գործնականում ազդարարման ինստիտուտը կրում է ձևական բնույթ և չի գործադրվում:

Առաջարկություններ

Վերոնշյալ խնդիրների լուծման առնչությամբ ներկայացվել են մի շարք առաջարկություններ, որոնք հիմնականում ներառում են հետևյալը.

ՀՀ Ազգային ժողովին՝

- կատարել փոփոխություններ և լրացումներ «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքում և «Ազգային ժողովի աշխատակազմում պետական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում՝ սահմանելով ԱԺ աշխատակազմում բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի հաստիք՝ ապահովելու ԱԺ էթիկայի հանձնաժողովի բնականոն գործունեությունը և բարեվարքության հարցերով խորհրդատվություն տրամադրելու պատգամավորներին,
- կատարել փոփոխություններ և լրացումներ «Հանրային ծառայության մասին» օրենքում՝ լիարժեք դարձնելու մի շարք մարմիններում քաղաքացիական

ծառայության համակարգին անցման կարգավորումները, դրանցում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի ներդրումը և բնականոն գործունեությունը,

- կատարել փոփոխություններ և լրացումներ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» և «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքներում ապահովելու ՏԻ մարմիններում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի ներդրումը և բնականոն գործունեությունը,
- օրենսդրորեն ավարտին հասցնել ՄԻՊ աշխատակազմում, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի աշխատակազմում, ՀՀ Դատական դեպարտամենտում, ՀՀ ԱԺ աշխատակազմում, ՀՀ ԱՆ հարկադիր կատարման ծառայությունում քաղաքացիական ծառայության համակարգին անցման կարգավորումները՝ ապահովելով նշված մարմիններում քաղաքացիական ծառայության էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման պայմանները, գործունեության պահանջները,
- մշակել «ՀՀ ԱԺ աշխատակազմում քաղաքացիական ծառայության կազմակերպման և գործունեության այլ առանձնահատկությունները սահմանելու մասին» օրենքի նախագիծը, որով կսահմանվեն նաև ԱԺ աշխատակազմի ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման պայմանները, կազմը և գործունեության պահանջները,
- օրենսդրությամբ ՀՀ ոստիկանության, ՀՀ Ազգային անվտանգության մարմինների, ինչպես նաև զինվորական ծառայողների (բացառությամբ օրենքով սահմանված պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչի միջոցով իրականացվող շարքային կազմի պարտադիր զինվորական ծառայության) կարգապահական հանձնաժողովներին վերապահել նշված ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերներ ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակների պայմանների խախտման դեպքերի վերաբերյալ դիմումների ընդունման և հարցերի քննության գործառույթները,
- «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանել համայնքային ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորելու պայմանները, կազմը և գործունեության պահանջները,
- կատարել փոփոխություններ և լրացումներ «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքում ամրապնդելու ազդարարման հարցով պատասխանատուների կարգավիճակը՝ նրանց ընտրությունը և նշանակումը նախատեսելով մասնագիտական, արժանիքահեն սկզբունքով, ապահովելու, որ ՀՀ արդարադատության նախարարությունը հանդիսանա ազդարարման հարցերով պատասխանատուների մասնագիտական գործունեության վերահսկման ու նրանց վերապատրաստման կազմակերպման պատասխանատու կառույց, ապահովելու ազդարարների կողմից հանցագործության էլեմենտներ չպարունակող հաղորդումների ներկայացման հնարավորությունը, ազդարարման միասնական էլեկտրոնային հարթակի հասանելիությունը բոլոր պետական մարմիններին, սահմանելու պետական և ՏԻ մարմինների կողմից ազդարարման հաղորդումների վերաբերյալ վիճակագրություն վարելու պարտականություն,

ՀՀ վարչապետ աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակին և Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովին՝

- «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» և «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքներով վերապահված լիազորությունների շրջանակներում մշակել հանրային ծառայողի վարքագծի սկզբունքների մեկնաբանությունները, վարքագծի տիպային կանոնները, վարքագծի կանոնագրքերի մշակման, շահերի բախման բացահայտման և կառավարման ուղեցույցներ,
- մշակել և իրականացնել հանրային ծառայողների էթիկայի բոլոր հանձնաժողովների անդամների համար վերապատրաստման գործողությունների ծրագիր՝ ներառելով ինչպես մասնագիտական, այնպես էլ բարեվարքության ընդհանուր ճանաչողական դասընթացներ,
- բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին ապահովել հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական ու մեթոդական նյութերով, շահերի բախման կառավարման, բարեվարքության վերապատրաստման կարիքների բացահայտման և ծրագրերի մշակման, վարքագծի կանոնագրքերի կազմման ուղեցույցներով, բարեվարքության վիճակագրության վարման ձևաթղթերով ու հրահանգներով, բարեվարքության թեմայով ուսումնասիրությունների իրականացման և կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման հիման վրա հակակոռուպցիոն ծրագրերի մշակման մեթոդաբանություններով,
- պետական մարմիններում իրականացնել բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների վերապատրաստման մասնագիտական դասընթացներ,

Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը և Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովին՝

- մշակել ՏԻ մարմինների աշխատակազմերում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի ներդրման մոտեցումները ու մոդելը, համայնքային ծառայության առանձնահատկություններով պայմանավորված նրանց պաշտոնների դասակարգման և գնահատման համակարգը,
- բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին ապահովել համայնքային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական ու մեթոդական նյութերով, շահերի բախման կառավարման, բարեվարքության վերապատրաստման կարիքների բացահայտման և ծրագրերի մշակման, վարքագծի կանոնագրքերի կազմման ուղեցույցներով, բարեվարքության վիճակագրության վարման ձևաթղթերով ու հրահանգներով, բարեվարքության թեմայով ուսումնասիրությունների իրականացման և կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման հիման վրա հակակոռուպցիոն ծրագրերի մշակման մեթոդաբանություններով,

- ՏԻ մարմինների աշխատակազմերի բարելավության հարցերով կազմակերպիչների համար իրականացնել վերապատրաստման մասնագիտական դասընթացներ,
- բոլոր ՏԻ մարմինների կայքէջերում միասնականացնել բարելավության հարցերով կազմակերպիչների վերաբերյալ տվյալների հրապարակայնացման մոտեցումները,

ՀՀ արդարադատության նախարարությանը

- մշակել «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխությունների իրականացման ենթաօրենսդրական ակտերը, պետական կառավարման և ՏԻ մարմինների ազդարարման հարցերով պատասխանատուների գործունեության ապահովման ուղեցույցներ և մեթոդական նյութեր,
- իրականացնել պետական կառավարման և ՏԻ մարմինների ազդարարման հարցերով պատասխանատուների վերապատրաստման մասնագիտական դասընթացներ.
- իրականացնել ազդարարումը խրախուսող և լուսաբանող հանրային արշավների ծրագիր՝ ներառյալ քաղաքացիական հասարակության կողմից անանուն ազդարարումների միջոցով,
- բոլոր պետական կառավարման մարմինների համար մշակել կայքէջերում բարելավության հարցերով կազմակերպիչների և ազդարարման հարցերով պատասխանատուների կոնտակտային տվյալների հրապարակման միասնական մոտեցումներ:

ՆԱԽԱԲԱՆ

«Բարեվարքության ինստիտուցիոնալ համակարգը Հայաստանի հանրային կառավարման ոլորտում. Էթիկայի հանձնաժողովներ, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներ, ազդարարման հարցերով պատասխանատուներ» հետազոտությունն իրականացվել է ԱՄՆ ՄՁԳ ֆինանսավորմամբ՝ ԹԻՀԿ-ի կողմից իրականացվող «Պահանջատեր հասարակություն՝ հանուն պատասխանատու կառավարման» ծրագրի շրջանակներում:

Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել ՀՀ պետական և ՏԻ մարմիններում հակակոռուպցիոն ինստիտուտների՝ մասնավորապես Էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների, ինչպես նաև ազդարարման հարցերով պատասխանատուների կայացվածությունը, դրանց գործունեության համապատասխանությունը ՀՀ առկա օրենսդրության, այդ թվում՝ «Հանրային ծառայության մասին», «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին», «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքներով, ինչպես նաև հանրային ծառայության առանձին ոլորտային օրենքներով սահմանված պահանջներին և առանձնահատկություններին՝ վերհանելու ինդիկատորները և ներկայացնելու առաջարկներ բարեփոխումների ուղղությամբ: Այն կծառայի որպես ելակետային ուսումնասիրություն, որը հետագա պարբերական հետազոտությունների արդյունքում թույլ կտա գնահատել հակակոռուպցիոն քաղաքականության առաջընթացը ժամանակի ընթացքում:

Նման գնահատման իրականացումը կարևորվում է ՀՀ կառավարության 2021թ. օգոստոսի 18-ի թիվ 1363-Ա որոշմամբ հաստատված «ՀՀ կառավարության գործունեության 2021-2026թթ. հնգամյա ծրագրի» իրականացման տեսանկյունից, որում նշված է, որ կառավարությունը կոռուպցիայի դեմ պայքարում «շարունակելու է հակակոռուպցիոն ինստիտուցիոնալ համակարգի ստեղծմանը և զարգացմանն ուղղված անհրաժեշտ աշխատանքների իրականացումը»:

Սույն ուսումնասիրության առարկա ինստիտուտների գործունեության հետազոտությունն նախատեսվում է իրականացվել նաև առաջիկա տարիներին, որի արդյունքում հնարավոր կլինի ստանալ պետական կառավարման և ՏԻ մարմինների իրավասու մարմինների ջանքերի ընդհանուր պատկերը, ինչը կօգնի ձեռնարկել կոնկրետ քայլեր՝ նպաստելու առանձին մարմիններում նշված ինստիտուտների կայացմանը և գործունեության արդյունավետությանը:

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշման 1-ին կետով հաստատված N 2 հավելվածի 11-րդ միջոցառման ներքո նախատեսում է մինչև 2022թ.-ը իրականացնել «Հանրային ծառայության մասին» օրենքին համապատասխան էթիկայի հանձնաժողովների ու բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի ձևավորում և գործարկում: Մասնավորապես, 2020թ. նախատեսվել էր «Հանրային ծառայության մասին» օրենքին համապատասխան պետական ծառայության առանձին տեսակների և համայնքային ծառայության մասին օրենքներով ձևավորվել էթիկայի հանձնաժողովներ և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտը, մշակել էթիկայի հանձնաժողովների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների գործունեության ուղեցույցներ: 2021թ. ծրագրով նախատեսված է էթիկայի հանձնաժողովներին ու բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին ապահովել «իրենց գործառույթները գործնականում իրականացնելու համար անհրաժեշտ գործիքակազմերով, մշակվել վերապատրաստման ծրագրեր, կազմակերպել վերապատրաստման դասընթացներ»: Ազդարարման հարցերով պատասխանատուների մասով, 31-րդ միջոցառման ներքո նախատեսվում է մինչև 2022թ.-ը ներդնել «Ազդարարման դեպքերի միասնական վիճակագրություն»՝ սահմանելով ներքին և արտաքին ազդարարման վիճակագրության վարման միասնական մեխանիզմեր:

Հարցաշարերի պատասխանների բովանդակային վերլուծության գնահատականների համադրման արդյունքում բացահայտվել են էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների, ազդարարման հարցերով պատասխանատուների ինստիտուտների ձևավորման և համապատասխան գործիքակազմերով գործունեության ապահովվածության իրավիճակը: Ստացված արդյունքներով նախանշվել են օրենսդրական և գործնական բացերը:

Ձեկույցում մոնիտորինգի արդյունքները ներկայացված են 3 հիմնական գլուխներում:

Առաջին գլխում ամփոփված են ՀՀ պետական և ՏԻ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովների գործունեության բովանդակային վերլուծության և քանակական գնահատման բնութագրիչները: Մասնավորապես, բովանդակային վերլուծության ժամանակ տրված են պետական և ՏԻ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովների գործունեության համապատասխանությունը «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով վերապահված լիազորությունների պահանջներին: Առանձին դիտարկված է Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի (ԿՀ) գործունեության համապատասխանությունը «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» ՀՀ օրենքով որպես պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց (բացառությամբ՝ պատգամավորների, դատավորների, բարձրագույն դատական խորհրդի անդամների, դատախազների, քննիչների), ինչպես նաև համայնքի ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների

ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնների խախտումների և իրավիճակային շահերի բախման դեպքերի վերաբերյալ դիմումների քննության և լուծման լիազորությունների իրականացումը: Քննության առարկա է հանդիսացել պետական ծառայության առանձին ոլորտների և ընտրված խոշոր համայնքների էթիկայի հանձնաժողովների գործունեության արդյունքների ամփոփումը՝ հանրային ծառայության համապատասխան ոլորտային օրենսդրության և «Տեղական ինքնակառավարման մարմինների մասին» (ՏԻՄ) և «Համայնքային ծառայության մասին» (ՀԾ) ՀՀ օրենքների լույսի ներքո: Այս գլխում ամփոփված են նաև ՀՀ պետական և ՏԻ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովների գործունեության մոնիտորինգի նկարագիրը :

Երկրորդ գլխում ներառված են ՀՀ պետական և ՏԻ մարմիններում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների գործունեության բովանդակային վերլուծության և քանակական գնահատման բնութագրիչները: Մասնավորապես, բովանդակային վերլուծության ժամանակ տրված են պետական և ՏԻ մարմինների բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների գործունեության համապատասխանությունը «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով վերապահված լիազորությունների իրականացման պահանջներին: Առանձին դիտարկված է ԿԿՀ-ի և ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակի (ԶԾԳ) կողմից բարեվարքության կազմակերպիչներին տրամադրված օժանդակությունը՝ մեթոդական և մասնագիտական ուղեցույցներով, առանձին հրահանգներով, խորհրդատվական նյութերով, բարեվարքության հարցերով վերապատրաստման կարիքների բացահայտման, բարեվարքության պլանների մշակման, ուսումնասիրությունների իրականացման մեթոդաբանություններով, հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և շահերի բախման դեպքերի վարման վիճակագրության ապահովման ձևաթղթերով և ցուցումներով: Առանձին քննության առարկա է հանդիսացել պետական ծառայության առանձին ոլորտների և ընտրված խոշոր համայնքներում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի առկայության և դրանց գործունեության արդյունքների ամփոփումը՝ հանրային ծառայության համապատասխան ոլորտային օրենսդրության և «Տեղական ինքնակառավարման մարմինների մասին» և «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքների լույսի ներքո: Այս գլխում ամփոփված են նաև ՀՀ պետական և ՏԻ մարմինների բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների գործունեության իրավիճակի նկարագիրը:

Երրորդ գլխում ամփոփված են ՀՀ պետական և ՏԻ մարմիններում ազդարարման համակարգի բովանդակային վերլուծության և քանակական գնահատման բնութագրիչները: Առանձին քննության առարկա է հանդիսացել պետական և ընտրված ՏԻ մարմիններում «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքով, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 2018թ.-ի մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշմամբ ազդարարման հարցերով պատասխանատուներին վերապահված լիազորությունների իրականացման, ազդարարման հարցերով պատասխանատուների առկայության և դրանց գործունեության իրավիճակի նկարագիրը:

Ձեկույցի յուրաքանչյուր գլխում ամփոփված եզրակացությունների հիման վրա մշակվել են գործնական առաջարկություններ՝ ուղղված ԿԿՅ-ին, ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի ԶԾԳ-ին, ՀՀ արդարադատության նախարարությանը, ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը՝ ՀՀ պետական և ՏԻ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների, ազդարարման հարցերով պատասխանատուների գործունեության օրենսդրական, կազմակերպչական և համակարգման խնդիրների լուծման ուղղությամբ:

Նշված ինստիտուտների կայացվածության և բնականոն գործունեության ապահովման նպատակով առաջարկությունների շարքում առանձնացվել են դրանց կարողությունների զարգացմանը միտված վերապատրաստումների իրականացման, մեթոդական, մասնագիտական ուղեցույցներով, հրահանգներով, խորհրդատվական նյութերով, բարեվարքության հարցերով վերապատրաստման կարիքների բացահայտման, բարեվարքության պլանների մշակման, ուսումնասիրությունների իրականացման մեթոդաբանություններով ապահովման միջոցառումները:

Սույն զեկույցին կից հավելվածները ներառում են.

Հավելված 1 – Հարցման հասցեատեր պետական և ՏԻ մարմինների ցանկը,

Հավելված 2-4 – Պետական և ՏԻ մարմիններին ուղղված հարցաշարերը՝ էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների և ազդարարման հարցերով պատասխանատուների վերաբերյալ,

Հավելված 5 – ԿԿՅ կողմից էթիկայի հանձնաժողովների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների գործունեության ապահովման վերաբերյալ հարցաշարը,

Հավելված 6 – ԶԾԳ կողմից էթիկայի հանձնաժողովների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների գործունեության ապահովման հարցաշարը,

Հավելված 7 – ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից վարվող անանուն ազդարարման էլեկտրոնային համակարգի կառավարմանն առնչվող հարցաշարը:

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Չետագոտության նպատակն է ուսումնասիրել 2018-2020թթ. ընթացքում ՀՀ պետական և ՏԻ մարմիններում բարեվարքության ինստիտուցիոնալ համակարգի, մասնավորապես էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների, ինչպես նաև ազդարարման հարցերով պատասխանատուների ինստիտուտների կայացվածությունը, դրանց գործունեության համապատասխանությունը «Հանրային ծառայության մասին», «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին», «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքներով, ինչպես նաև հանրային ծառայության առանձին ոլորտային օրենքներով սահմանված գործունեության պահանջներին և առանձնահատկություններին:

Չետագոտության օբյեկտը ՀՀ պետական կառավարման մարմիններն են (50 պետական), ներառյալ ՀՀ Նախագահի, ՀՀ Վարչապետի, ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմերը, ՀՀ նախարարությունները (12), ՀՀ կառավարությանն ենթակա (11), ՀՀ վարչապետին ենթակա (3), անկախ կամ ինքնավար մարմինները (5), իրավապահ և դատական համակարգի մարմինները (6), տարածքային կառավարման (10) մարմինները, ինչպես նաև տեղական ինքնակառավարման 15 հազար բնակչությունը գերազանցող 25 խոշոր համայնքները (Հավելված 1):

Չետագոտության առարկան ՀՀ պետական և ՏԻ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների, ինչպես նաև ազդարարման հարցերով պատասխանատուների գործունեության համապատասխանությունն է օրենսդրական պահանջներին:

Մոնիտորինգի խնդիրն է բացահայտել ՀՀ պետական և ՏԻ մարմիններում էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների, ինչպես նաև ազդարարման հարցերով պատասխանատուների ապահովվածությունը իրենց գործառնությունները պատշաճ իրականացնելու համար անհրաժեշտ գործիքներով:

Տեղեկության հավաքագրման մեթոդների նկարագրություն և ընտրանք

Չետագոտությունն իրականացվել է որակական և քանակական տվյալների հիման վրա՝ կիրառելով ՀՀ պետական և ՏԻ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովներին, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին և ազդարարման պատասխանատուներին համապատասխան օրենքներով վերապահված լիազորությունների իրականացման դրույթները բացահայտող հարցաշարեր: Հարցաշարերը կազմվել են հիմք ընդունելով ՀՀ պետական և ՏԻ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովներին, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին և ազդարարման պատասխանատուներին համապատասխան օրենքներով վերապահված լիազորությունների իրականացման դրույթները (Հավելվածներ 2,3,4): Հարցաշարերին տրված պատասխանների բովանդակային վերլուծության և օրենսդրական կարգավորումներին համադրման արդյունքում բացահայտվել են

ուսումնասիրվող ինստիտուտների ներկայիս կարգավիճակը, գործունեության արդյունքներն ու բացերը:

ՀՀ պետական մարմինների մասով կիրառվել է համատարած հարցում, իսկ ՏԻ մարմինների մասով ընտրվել է 25 խոշոր համայնք՝ ելնելով այն հանգամանքից, որ, մասնավորապես, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով 15,000 և ավելի բնակչություն ունեցող համայնքների վրա են տարածվում բարեվարքությանն առնչվող մի շարք դրույթները և, ենթադրաբար, այդ համայնքները կարող են ունենալ համապատասխան մասնագիտական աշխատակազմ:

Միաժամանակ, առանձին հարցաշարեր են կազմվել ԿԿՀ, ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակի (ԶԾԳ), ինչպես նաև ՀՀ Գլխավոր դատախազության մասով, որոնք թույլ են տվել բացահայտել «Հանրային ծառայության մասին», «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» (Հավելված 5), «Քաղաքացիական ծառայության մասին» (Հավելված 6), «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքներով ԿԿՀ-ի, ԶԾԳ-ի կողմից ՀՀ պետական և ՏԻ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների գործունեության մեթոդական ապահովման, խորհրդատվության տրամադրման, կարողությունների զարգացման վիճակը: Ազդարարման էլեկտրոնային անանուն համակարգի կառավարման և դրա գործունեության ապահովման մասով մշակվել է առանձին հարցաշար ՀՀ Գլխավոր դատախազության համար (Հավելված 7):

Տվյալների վերլուծության մեթոդները

Հարցաշարերի միջոցով հավաքագրված տվյալները ամփոփվել են բովանդակային վերլուծության միջոցով:

Հարկ է նշել, որ ի սկզբանե՝ սույն ուսումնասիրության արդյունքում ԹԻՀԿ-ն նպատակ ուներ քարտեզագրել հանրային ոլորտում բարեվարքության ինստիտուտների կայացման աստիճանը՝ գնահատելով 0-4 սանդղակով՝ «Չի կայացել»-ից մինչև «Գործում է լիարժեք»: Սակայն նախանշված մեթոդը չի կիրառվել՝ հաշվի առնելով պետական և ՏԻ մարմիններից ստացված պատասխանների որակը: Այդուհանդերձ այս մեթոդը չի կիրառվել՝ հաշվի առնելով տարբեր հաստատությունների պատասխաններից բխող ծայրահեղ անբավարար իրավիճակը:

Հաշվի առնելով իրավիճակը՝ ԹԻՀԿ-ն նախատեսում է նշված մեթոդաբանության հիմքով հետազոտություն իրականացնել 2022թ.-ի սկզբին՝ գնահատելու առաջընթացն, այդ թվում՝ 2021թ.-ին տեղի ունեցած փոփոխությունները: Ընդ որում՝ նման հետազոտությունների պրակտիկան առաջարկվում է դարձնել շարունակական:

ԳԼՈՒԽ 1. ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

1.1 Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց Էթիկայի հանձնաժողովներ

Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով

«Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 24-ի 1-ին մասով ԿԿՀ-ը հանդես է գալիս, որպես հանրային պաշտոնյաների առանձին խումբ անձանց Էթիկայի հանձնաժողով: ԿԿՀ-ը «քննում և լուծում է պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց, համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց կողմից «Հանրային ծառայության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, ինչպես նաև պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց (**բացառությամբ պատգամավորի, դատավորի, Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի, դատախազի, քննիչի**), համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնների խախտումների և իրավիճակային շահերի բախման դեպքերի վերաբերյալ դիմումները: Իրավասու մարմինն կամ պաշտոնատար անձին ներկայացնում է անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների, ինչպես նաև շահերի բախման իրավիճակների կանխարգելմանն ու վերացմանն ուղղված առաջարկություններ (այդ թվում՝ պաշտոն զբաղեցնող անձին պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ)»:

Որպես Էթիկայի հանձնաժողով ԿԿՀ-ը 2020թ. համաձայն էլեկտրոնային կայքէջի տվյալների իրականացրել է անհամատեղելիության պահանջների խախտումների երեք¹ վարույթներ և կայացրել եզրակացություններ: Դրանցից մեկի վերաբերյալ ԿԿՀ-ը ներկայացրել է պատգամավորի պաշտոնական լիազորությունների դադարեցման վերաբերյալ եզրակացություն: ՀՀ ԱԺ խորհուրդը հանձնաժողովի եզրակացության հիման վրա դիմել է ՀՀ Սահմանադրական դատարան: Սահմանադրական դատարանը մերժել է ԱԺ-ի կողմից ներկայացրած դիմումը՝ ընթացակարգային պահանջների խախտման հիմքով²: Արդյունքում, բարձրաստիճան պաշտոնատար անձի լիազորությունների դադարեցման վերաբերյալ պատասխանատվության միջոց չի կիրառվել: Մյուս երկու դեպքերում հանձնաժողովը իր եզրակացությամբ անհամատեղելիության պահանջների և շահերի բախման պայմանների խախտումներ չի արձանագրել: Դրա հետ մեկտեղ, ԿԿՀ-ը, դիմումի հիման վրա քննել և եզրակացություն է կայացրել հաշվեքննիչ պալատի անդամի կողմից վարքագծի կանոնի առերևույթ խախտման վերաբերյալ դեպքը, որով ԿԿՀ-ը «հանրային ծառայողի վարքագծի

¹ <http://cpcarmenia.am/hy/decisions/>, վերջին անգամ դիտվել է 23.03.2021թ.

² <http://www.concourt.am/armenian/decisions/working/2020/pdf/sdav-243.pdf>, վերջին անգամ դիտվել է 23.03.2021թ.

կանոնների բացակայության պարագայում իրավաչափ հիմքի բացակայության պայմաններում այն չի որակել որպես վարքագծի կանոնի խախտում»³:

Միաժամանակ, ԿԿՅ-ը հանդես է գալիս, որպես կոռուպցիայի կանխարգելման և բարեվարքության համակարգի մեթոդական ղեկավարման ու խորհրդատվական մարմին՝ լիազորված լինելով իրականացնել բարեվարքության համակարգի հարցերով համակարգման գործառույթներ: Դրանց շարքում հատկապես կարևորվում են հանրային ծառայության և պաշտոն զբաղեցնող անձանց էթիկայի հանձնաժողովներին անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, ինչպես նաև վարքագծի սկզբունքների և դրանցից բխող վարքագծի տիպային կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական խորհրդատվություն և մեթոդական աջակցություն, պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց (բացառությամբ պատգամավորի, դատավորի, Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի, դատախազի, քննիչի), համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնների վերաբերյալ խորհրդատվական բնույթի պարզաբանումներ, ինչպես նաև շահերի բախման իրավիճակի լուծմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու վերաբերյալ առաջարկություններ կայացնելու, անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումներ, վարքագծի սկզբունքների, ինչպես նաև հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնների վերաբերյալ մեկնաբանություններ տրամադրելու լիազորությունների իրականացումը:

ԹԻՅԿ հարցմանն ի պատասխան պետական և ՏԻ մարմինները միասնաբար նշել են, որ 2020թ. ընթացքում ԿԿՅ-ից հանրային ծառայողների և հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, ինչպես նաև վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի տիպային կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական խորհրդատվություն, մեթոդական աջակցություն, ինչպես նաև վարքագծի կանոնների վերաբերյալ խորհրդատվական բնույթի պարզաբանումներ ու շահերի բախման իրավիճակի լուծմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու վերաբերյալ առաջարկություններ ներկայացնելուն միտված ուղեցույցներ չեն ստացվել: ԿԿՅ-ը 2020թ. ընթացքում հնարավորություն չի ունեցել համալրելու բավարար պրոֆեսիոնալ հիմքով աշխատակազմ, ինչը և հանդիսացել է ԿԿՅ-ի արդյունավետ գործունեությանը խոչընդոտող հիմնական հանգամանքը:

ԱԺ պատգամավորական էթիկայի հարցերով ժամանակավոր հանձնաժողով

Պատգամավորական էթիկայի ժամանակավոր հանձնաժողովի ձևավորման խնդիրը սահմանված է ՀՀ Սահմանադրության հոդված 107-ով, որտեղ նշված է, որ «... պատգամավորական էթիկային առնչվող հարցերի քննարկման և դրանց վերաբերյալ Ազգային ժողով եզրակացություններ ներկայացնելու համար Ազգային ժողովի որոշմամբ

³ https://docs.google.com/document/d/1EegRPicWOPX_iq-kpQSSd2c40WCh7znh/edit, վերջին անգամ դիտվել է 23.03.2021թ

կարող են ստեղծվել ժամանակավոր հանձնաժողովներ»: Պատգամավորական Էթիկայի հանձնաժողովի ստեղծման, գործունեության և ընթացակարգին վերաբերելի հիմնական պահանջները, հանձնաժողովի նախագահի և նրա տեղակալի լիազորությունների շրջանակի, լիազորությունների ավարտի, ինչպես նաև պատգամավորական Էթիկայի հանձնաժողովի աշխատակարգի պայմանները սահմանված են «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի հոդվածներ 16,17,18,19-ի ներքո: Հանձնաժողովի աշխատակարգը, ԱԺ Խորհրդի սահմանած օրինակելի աշխատակարգին համապատասխան, հաստատվում է հանձնաժողովի որոշմամբ:

Այդուհանդերձ, ինչպես վկայում է ԱԺ ձևավորված պրակտիկան, պատգամավորական Էթիկայի ժամանակավոր հանձնաժողովի ձևավորում ԱԺ նախորդ նստաշրջաններում տեղի չի ունեցել: Վարքագծի կանոնների խախտման դեպքերի նկատմամբ հսկողության բացակայությունը պայմանավորված է եղել, մասնավորապես «ԱԺ կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքով պատգամավորական Էթիկայի հանձնաժողովի ստեղծման և գործունեության կանոնակարգման որոշ դրույթների անկատարությամբ: Այսպես, «ԱԺ կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի հոդված 16-ի 4-րդ մասում սահմանվում է, որ «ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելու մասին Ազգային ժողովի որոշմամբ սահմանվում են հանձնաժողովի անվանումը, գործունեության ժամկետը, ինչպես նաև նրա իրավասությանը վերապահված նախագծի կամ պատգամավորական Էթիկային առնչվող հարցի վերաբերյալ եզրակացությունների ներկայացման ժամկետները», իսկ Նույն օրենքի 7-րդ մասով՝ «Պատգամավորական Էթիկայի հարցով ժամանակավոր հանձնաժողովի գործունեության ժամկետը մինչև երկու ամիս է, որը կարող է հարցի քննարկումն ավարտելու նպատակով մինչև մեկ ամսով երկարաձգվել հանձնաժողովի առաջարկությամբ՝ Ազգային ժողովի որոշմամբ»:

Պատգամավորական Էթիկայի ժամանակավոր հանձնաժողովի ստեղծումը՝ կոնկրետ վարքագծի կանոնի խախտման մեկ հարցի և երկու ամիս ժամանակահատվածում եզրակացության ներկայացման վերոնշյալ դրույթները անհատականացնում են այս կամ այն կոնկրետ պատգամավորի վարքագծի կանոնի խախտման վերաբերյալ ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելու անհարժեշտությունը և նեղացնում պատգամավորական Էթիկայի հարցերով ժամանակավոր հանձնաժողովի գործունեության պայմանները: Նույն այս հանգամանքով է պայմանավորված, պատգամավորական Էթիկայի ժամանակավոր հանձնաժողովի գործունեության դադարեցումը՝ «խախտման յուրաքանչյուր կոնկրետ հարցի ավարտին, դադարում է նաև Էթիկայի հարցերով ժամանակավոր հանձնաժողովի գործունեությունը» («ԱԺ կանոնակարգ» սահմանադրական օրենք, հոդված 19, մաս 3):

Բացի այդ, պատգամավորի կողմից վարքագծի կանոնի խախտման վերաբերյալ միայն օրենսդրական նախաձեռնության կարգով, պատգամավորական Էթիկայի ժամանակավոր հանձնաժողով ձևավորելը սահմանափակում է նաև երրորդ անձանց կողմից հանձնաժողովին դիմելու հնարավորությունները:

Պատգամավորական էթիկայի հարցերով ժամանակավոր հանձնաժողովի լիազորությունները դադարում են՝ «1) պատգամավորական էթիկային առնչվող հարցի վերաբերյալ հանձնաժողովի եզրակացությունն Ազգային ժողով ներկայացվելու պահից. 2) այն պատգամավորի լիազորությունների դադարման կամ դադարեցման դեպքում, որի վերաբերյալ հարցը հանձնաժողովը քննում է»:

Անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ նույն օրենքի հոդված 17-ի 5-րդ մասով նախատեսված է, որ «Պատգամավորական էթիկային առնչվող հարցի վերաբերյալ ժամանակավոր հանձնաժողովի եզրակացությունն Ազգային ժողովի նիստում չի քննարկվում և տեղադրվում է Ազգային ժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում»:

Պատգամավորական էթիկայի հարցերով ժամանակավոր հանձնաժողովի գործունեության բարելավման ուղղությամբ ԱԺ նախաձեռնել է «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագիծ, որով նախատեսվում է լուծել ԱԺ էթիկայի հանձնաժողովին վերաբերելի հետևյալ առանցքային հարցերը՝ ԱԺ էթիկայի հանձնաժողովը գործելու է ԱԺ յուրաքանչյուր նստաշրջանի համար, հնարավորություն է ունենալու դիմումներ ընդունել քաղաքացիներից և վարույթներ իրականացնել սեփական նախաձեռնությամբ, վարույթների արդյունքում կայացնելու որոշումներ կամ ընդունելու եզրակացություններ, որի հիման վրա էլ պատգամավորների նկատմամբ կիրառվելու են պատասխանատվության միջոցներ: ԱԺ էթիկայի հանձնաժողովը ունենալու է սպասարկող մասնագիտական անձնակազմ՝ քարտուղարության տեսքով, որին օժանդակելու է բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը: Մշակվելու է պատգամավորների վարքագծի կանոնագիրք՝ սահմանվելու է ԱԺ էթիկայի հանձնաժողովի աշխատակարգը⁴:

Դատավորների էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողով

Հանձնաժողովի ձևավորումը իրականացվում է «Դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի հոդված 77-ով, որով սահմանված են դատավորների ընդհանուր ժողովի կողմից էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովի ձևավորման պայմանները: Դատավորների էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովը կազմված է ութ անդամից, որոնցից վեցը՝ դատավոր անդամներ, իսկ երկուսը՝ դատավոր չհանդիսացող անդամներ: Դատավոր անդամներից երկուսն ընտրվում են մասնագիտացված դատարանների դատավորներից՝ յուրաքանչյուր մասնագիտացված դատարանից՝ մեկ դատավոր, երկուսը՝ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավորներից՝ համապատասխանաբար քրեական և քաղաքացիական մասնագիտացմամբ, մեկը՝ վերաքննիչ դատարանների դատավորներից, մեկը՝ Վճռաբեկ դատարանի դատավորներից: Նույն օրենքի հոդված 78-ով սահմանված են էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովի գործառույթներն ու գործունեությունը

⁴<http://www.parliament.am/drafts.php?sel=showdraft&DraftID=60896&fbclid=IwAR2uxTFK2Gp35YIdiAm2VZqRDtwjXa91ykracTBUVxrBCj3etIZz5Xs6Kj8>, վերջին անգամ դիտվել է 24.03.2021թ.

կանոնակարգող հարցերը՝ «Էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովը՝ դատավորի նկատմամբ հարուցում է կարգապահական վարույթ, իրականացնում է օրենսգրքով իրեն վերապահված այլ գործառույթներ»։ Դատավորի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու իրավասություն ունեն՝ Էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովը, Լիազոր մարմինը, ԿԿՅ-ն (հոդված 145)։

ԹԻՅԿ հարցմանը ի պատասխան, դատական դեպարտամենտը չի ներկայացրել դատավորների Էթիկայի և կարգապահական հարցերի հանձնաժողովի գործունեության վերաբերյալ հարցաշարի պատասխանները։

ՅՅ գլխավոր դատախազին առընթեր Էթիկայի հանձնաժողով

Հանձնաժողովը ձևավորվում և գործունեությունը իրականացնում է «Դատախազության մասին» ՅՅ օրենքի հոդված 23-ով և 57-ով սահմանված կարգերով։ Դատախազների Էթիկայի հանձնաժողովը բաղկացած է յոթ անդամից։ Էթիկայի հանձնաժողովի կազմի մեջ են մտնում գլխավոր դատախազի կողմից նշանակվող գլխավոր դատախազի մեկ տեղակալ, երեք իրավաբան-գիտնական և գլխավոր դատախազի, գլխավոր դատախազի՝ Էթիկայի հանձնաժողովի անդամ չհանդիսացող տեղակալների, գլխավոր դատախազության կառուցվածքային ստորաբաժանումների ղեկավարների, Երևան քաղաքի դատախազի, մարզերի դատախազների, Երևան քաղաքի վարչական շրջանների դատախազների և կայազորների զինվորական դատախազների կողմից ձայների մեծամասնությամբ ընտրված երեք դատախազ։ Էթիկայի հանձնաժողովը ղեկավարում է գլխավոր դատախազի տեղակալը։ «Դատախազության մասին» օրենքով սահմանված կարգապահական տույժը գլխավոր դատախազի տեղակալների և դատախազների նկատմամբ գլխավոր դատախազը նշանակում է Էթիկայի հանձնաժողովի համապատասխան դրական եզրակացության հիման վրա։

ՅՅ գլխավոր դատախազին առընթեր Էթիկայի նոր հանձնաժողովը ձևավորվել է ՅՅ գլխավոր դատախազի 2018 թվականի ապրիլի 23-ի N 40 հրամանով, որի վերաբերյալ տվյալները հասանելի են դատախազության կայքէջի հասցեով⁵։ 2020 թվականի ընթացքում ՅՅ գլխավոր դատախազին առընթեր Էթիկայի հանձնաժողովի կողմից հարուցվել է 7 կարգապահական վարույթ՝ 7 դատախազի նկատմամբ։ Կարգապահական վարույթ հարուցելու համար հիմք են հանդիսացել՝ 1 դեպքում՝ դատախազի վարքագծի կանոնները խախտելը, 1 դեպքում՝ դատախազի պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը և դատախազի վարքագծի կանոնները խախտելը միաժամանակ։ Նշված կարգապահական վարույթների շրջանակում 1 դատախազի նկատմամբ հարուցված կարգապահական վարույթի արդյունքներով նշանակվել է «պաշտոնի իջեցում» կարգապահական տույժը, այնուհետև նույն դատախազի նկատմամբ հարուցված առանձին կարգապահական

⁵ <https://www.prosecutor.am/am/%D4%B7%D5%A9%D5%AB%D5%AF%D5%A1%D5%B5%D5%AB-%D5%80%D5%A1%D5%B6%D5%B1%D5%B6%D5%A1%D5%AA%D5%B8%D5%B2%D5%B8%D5%BE/>, վերջին անգամ դիտվել է 04.19.2021թ.

վարույթի արդյունքներով «պաշտոնից ազատում» կարգապահական տույժը (հիմքը՝ դատախազի պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը և դատախազի վարքագծի կանոնները խախտելը միաժամանակ): Դատախազների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների և շահերի բախման իրավիճակների լուծման ուղղությամբ ՀՀ գլխավոր դատախազը ԿԿՀ-ից առաջարկություններ չի ստացել: Միաժամանակ, ԿԿՀ-ից ՀՀ գլխավոր դատախազին ենթակա էթիկայի հանձնաժողովը անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, ինչպես նաև վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի տիպային կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական խորհրդատվություն և մեթոդական աջակցություն, ինչպես նաև պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնների վերաբերյալ խորհրդատվական բնույթի պարզաբանումներ, ինչպես նաև շահերի բախման իրավիճակի լուծմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու վերաբերյալ նույնպես առաջարկություններ չեն ստացվել: ՀՀ գլխավոր դատախազին առընթեր էթիկայի հանձնաժողովի անդամները օրենսդրական պահանջի բացակայության պայմաններում չեն անցել մասնագիտական վերապատրաստման դասընթացներ:

Քննիչների կարգապահական հանձնաժողով

Քննիչների կարգապահական հանձնաժողովը ձևավորվում է «Քննչական կոմիտեի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 15-ով սահմանված կարգով: Քննչական կոմիտեի քննիչների կարգապահական հանձնաժողովը բաղկացած է 8 անդամից: Հանձնաժողովի կազմում են քննչական կոմիտեի նախագահի տեղակալներից մեկը՝ կոմիտեի նախագահի որոշմամբ, քննչական կոմիտեի՝ վիճակահանությամբ ընտրվող 3 ծառայող և ՀՀ Կառավարության նշանակած չորս ներկայացուցիչ: Կարգապահական հանձնաժողովի անդամները նշանակվում են 3 տարի ժամկետով և չեն կարող միաժամանակ լինել որակավորման հանձնաժողովի անդամներ: Կարգապահական հանձնաժողովում նոր անդամների նշանակումները կատարվում են կարգապահական հանձնաժողովի գործող անդամների լիազորությունները դադարելու օրվան նախորդող օրը»:

Քննչական կոմիտեի կարգապահական հանձնաժողովի կազմը հաստատվել է ՀՀ քննչական կոմիտեի նախագահի՝ 2016 թվականի հունիսի 13-ի թիվ 32 Ա, 2017 թվականի փետրվարի 9-ի թիվ 17-Ա և 2018 թվականի օգոստոսի 17-ի թիվ N 113-Ա հրամաններով: Հանձնաժողովի վերաբերյալ տվյալները հասանելի են քննչական կոմիտեի կայքէջում⁶: Հանձնաժողովը 2020 թվականին ստացել է վարքագծի կանոնների խախտումների վերաբերյալ հինգ միջնորդություն, որոնց վերաբերյալ տրված եզրակացություններով մեկ անձի նկատմամբ կիրառվել է «պաշտոնի իջեցում՝ մեկ աստիճանով», չորս անձի նկատմամբ «զգուշացում» կարգապահական տույժերը:

⁶ <http://investigative.am/qualification-and-disciplinary-commission/disciplinary-commission/members-disciplinary-commission.html> վերջին անգամ դիտվել է 04.19.2021թ.

«Հատուկ քննչական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 22-ի 5-րդ մասով հատուկ քննչական ծառայության ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձի նկատմամբ «կարգապահական տույժերը կարող են կիրառվել միայն ծառայողական քննության արդյունքների հիման վրա», իսկ ծառայողական քննություններ նշանակում կամ դադարեցնում է, փոխում է ծառայողական քննություն կատարողին ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության պետը:

Հատուկ քննչական ծառայության կարգապահական հանձնաժողովի և դրա գործունեության վերաբերյալ տվյալներ ծառայությունը չի ներկայացրել: Ներկայացված է միայն ԶԾԳ-ին ծառայության քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի անդամ թեկնածուների վերաբերյալ որոշ տեղեկատվություն, որը հստակ ու կոնկրետ չէ:

ՏԻ մարմինների համայնքային պաշտոն զբաղեցնող անձանց էթիկայի հանձնաժողով

Համայնքային պաշտոն զբաղեցնող անձանց՝ համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց կողմից «Հանրային ծառայության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և իրավիճակային շահերի բախման դեպքերի վերաբերյալ դիմումների քննությունը և դրանց վերաբերյալ եզրակացությունների տրամադրումը իրականացնում է ԿԿԳ-ը: Մինչդեռ համայնքի ավագանու, ինչպես նաև համայնքային հայեցողական այլ պաշտոնյաների մասով թե՛ «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին», թե՛ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքները ոչ մի կարգավորում չեն պարունակում:

Եզրակացություն և առաջարկություններ

Այսպիսով, ինչպես վկայում է ԹԻՀԿ-ի կողմից իրականացված մոնիտորինգի արդյունքները.

- պատգամավորական էթիկայի ժամանակավոր հանձնաժողովը, դատախազների էթիկայի ու կարգապահական հարցերի, ինչպես նաև քննիչների կարգապահական հանձնաժողովները ընդհանրապես չեն քննում ու լուծում վարքագծի կանոնների, շահերի բախման իրավիճակներին վերաբերող դեպքերը,
- քննիչների մասով օրենսդրական կարգավորումները միայն անդրադառնում են քննչական կոմիտեի և հատուկ քննչական ծառայության ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձ հանդիսացող քննիչների «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով նախատեսված սահմանափակումներին,
- վարքագծի կանոնների, շահերի բախման իրավիճակների վերաբերյալ կարգավորումները դուրս են մնում քննիչների գործունեության բարեվարքության կարգավորումներից,

- ՏԻ մարմինների համայնքի ավագանու և համայնքային հայեցողական պաշտոն զբաղեցնող անձանց մասով բացակայում են էթիկայի հանձնաժողովների ձևավորման և գործունեության կազմակերպման հարցերը,
- ԿԿՅ-ը, որպես կոռուպցիայի կանխարգելման և բարեվարքության համակարգի մեթոդական ղեկավարման ու խորհրդատվական մարմին, դեռևս չի մշակել և հանրային ծառայության ու հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց էթիկայի հանձնաժողովներին չի տրամադրել անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, ինչպես նաև վարքագծի սկզբունքների ու դրանցից բխող վարքագծի տիպային կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական խորհրդատվություն և մեթոդական աջակցություն,
- մշակված և գործողության մեջ չեն դրված հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և ծառայողների վարքագծի սկզբունքների մեկնաբանությունները, հաստատված չեն պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնները, հանրային ծառայողների վարքագծի կանոնագրքերի մշակման, ինչպես նաև շահերի բախման իրավիճակի լուծմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու վերաբերյալ ուղեցույցները,
- բարեվարքության համակարգի վերոնշյալ գործիքների բացակայությունը հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց էթիկայի հանձնաժողովների ձևավորման ու գործունեության օրենսդրական բացերի պայմաններում էթիկայի հանձնաժողովների գործունեությունը դարձնում են ձևական և բովանդակազուրկ:

Առաջարկվում են հետևյալ միջոցառումները.

- «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունմամբ սահմանել ԱԺ պատգամավորական էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման և նրան սպասարկող աշխատակազմի բնականոն գործունեությունը ապահովող նոր մոտեցումներ՝ ներդնելով պատգամավորների վարքագծի կանոնների (սկզբունքներ) կիրառման և դրանց խախտումների վերաբերյալ հանձնաժողովի կողմից եզրակացությունների տրամադրման գործընթաց, մասնագիտացված աշխատակազմ և պատասխանատվության միջոցների համակարգ,
- ԿԿՅ կողմից ապահովել՝ հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնագրքի, հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, վարքագծի սկզբունքների մեկնաբանությունների մշակումը,
- քննիչների, այդ թվում հատուկ քննչական ծառայության ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող պաշտոնատար անձանց, մասով օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում սահմանել քննիչների էթիկայի և կարգապահական հանձնաժողովի ձևավորման կարգ և վարքագծի կանոնագրքի մշակման պահանջ,
- «Տեղական ինքնակառավարման մասին» և «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքներում լրացումներ ու փոփոխություններ կատարելու միջոցով օրենսդրորեն ամրագրել համայնքի ավագանու և համայնքային հայեցողական պաշտոն զբաղեցնող

անձանց էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու կարգը և վարքագծի կանոնագրքերի հաստատման գործընթացը:

1.2 Հանրային ծառայության ոլորտային էթիկայի հանձնաժողովներ

Հանրային պաշտոնյաների ու ծառայողների վարքագծի կանոնների կամ վարքագծի կանոնագրքերով սահմանված պահանջների պահպանման լիազորության իրականացումը պետական և ՏԻ մարմիններում կազմակերպվում է համապատասխան ոլորտային էթիկայի հանձնաժողովների ձևավորման ճանապարհով: «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի (ՀԾՄ) հոդված 44-ը սահմանում է, որ «Պետական ծառայության առանձին տեսակների և համայնքային ծառայության համար ստեղծվում են էթիկայի առանձին հանձնաժողովներ: Հանրային ծառայողների բարեվարքության պահանջների պահպանմանը հետևում են պետական ծառայության առանձին տեսակների և համայնքային ծառայության մասին օրենքներով ստեղծված էթիկայի հանձնաժողովները, որոնց գործունեության հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են պետական ծառայության առանձին տեսակների և համայնքային ծառայության մասին օրենքներով»:

Նույն օրենքի հոդված 45-ը սահմանում է հանրային ծառայության ոլորտային էթիկայի հանձնաժողովների լիազորությունները այն է՝ էթիկայի հանձնաժողովները «քննում և լուծում են հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և իրավիճակային շահերի բախման դեպքերի վերաբերյալ դիմումները: Հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների, ինչպես նաև շահերի բախման իրավիճակների կանխարգելմանն ու վերացմանն ուղղված առաջարկություններ են ներկայացնում իրավասու մարմին կամ պաշտոնատար անձին»:

Ինչպես երևում է ՀԾՄ օրենքի հիմնական գաղափարախոսությունից, պետական ծառայության առանձին տեսակների և համայնքային ծառայության համար էթիկայի առանձին հանձնաժողովներ ստեղծվում կամ ձևավորվում են համապատասխան պետական և համայնքային ծառայության առանձին տեսակների համար՝ տվյալ ծառայության մասին օրենսդրությամբ:

ՀԾՄ օրենքի հոդված 3-ի 3-րդ մասով հանրային ծառայությունը ընդգրկում է պետական ծառայությունը, համայնքային ծառայությունը և հանրային պաշտոնները, իսկ պետական ծառայությունը ներառում է քաղաքացիական ծառայությունը, դիվանագիտական ծառայությունը, մաքսային ծառայությունը, հարկային ծառայությունը, փրկարար ծառայությունը, զինվորական ծառայությունը (բացառությամբ օրենքով սահմանված պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչի միջոցով իրականացվող շաքային կազմի պարտադիր զինվորական ծառայության), ազգային անվտանգության մարմիններում ծառայությունը, ոստիկանությունում ծառայությունը, քրեակատարողական ծառայությունը,

դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայությունը, դատական կարգադրիչների ծառայությունը:

Քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողով

«Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 33-ով սահմանվում է քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման պայմանները, կազմը և գործունեության պահանջները: Քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի կազմում ընդգրկվելու համար համապատասխան մարմինների գլխավոր քարտուղարները քաղաքացիական ծառայության տեղեկատվական հարթակում լրացնում են համակարգող փոխվարչապետի սահմանած պահանջները բավարարող երկու քաղաքացիական ծառայողի թեկնածություն: Գլխավոր քարտուղարը չի կարող լինել էթիկայի հանձնաժողովի անդամ: Քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովը բաղկացած է հինգ անդամից: Յուրաքանչյուր դեպքի համար ձևավորվում է քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի առանձին հանձնաժողով: Քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու իրավական հիմք առաջանալու պահից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում համապատասխան մարմնի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը էլեկտրոնային ծրագրի միջոցով պատահականության սկզբունքով ձևավորում է քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողով՝ կազմում պարտադիր ընդգրկելով տվյալ մարմնի՝ քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի անդամի թեկնածուներից մեկին: Էլեկտրոնային ծրագիրը պատահականության սկզբունքով պաշտոնով ավելի բարձր քաղաքացիական ծառայողին ընտրում է քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի նախագահ: Տվյալ մարմնի ներկայացուցիչը չի կարող լինել քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի նախագահ:

«Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքի 34-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է, որ քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովն աշխատանքները կազմակերպում է ծառայողական քննության կարգին համապատասխան: Ծառայողական քննություն անցկացնելու կարգը սահմանված է Կառավարության 2018 թվականի հուլիսի 19-ի «Ծառայողական քննություն անցկացնելու կարգը սահմանելու մասին» N 814-Ն որոշմամբ սահմանված հավելվածով (այսուհետ՝ Որոշում): Որոշման 16-րդ և 30-րդ կետերի համաձայն՝ ծառայողական քննություն նշանակելու մասին իրավական ակտը, ինչպես նաև ծառայողական քննության յուրաքանչյուր փուլի արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը տեղադրվում է քաղաքացիական ծառայության տեղեկատվական հարթակում:

ԹԻՀԿ-ի կողմից ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ՔԾԳ-ին ուղղված հարցմանն ի պատասխան ստացվել է, որ 2020 թվականի հոկտեմբերի 1-ից գործարկվել է քաղաքացիական ծառայության էլեկտրոնային տեղեկատվական հարթակը, որի կապակցությամբ ՔԾԳ-ի կողմից շրջաբերական գրություն է ուղարկվել համապատասխան մարմիններ էլեկտրոնային եղանակով էթիկայի հանձնաժողովի թեկնածուների ցանկ ձևավորելու (հարթակի համապատասխան տիրույթում երկուական թեկնածուի տվյալներ

լրացնելու) անհրաժեշտության մասին: Ըստ այդմ, ԶԾԳ-ի Էլեկտրոնային տեղեկատվական հարթակում 2021թ. մարտի դրությամբ թվով 26 մարմինների կողմից լրացվել է 52 թեկնածուի տվյալներ (աղյուսակ 1):

Այդուհանդերձ, ԹԻՅԿ-ի հարցմանն ի պատասխան՝ մի քանի մարզպետարաններից (Արարատի, Արագածոտնի, Տավուշի) Էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման վերաբերյալ ստացված տեղեկատվությունը և կցված իրավական ակտերի պատճենները հուշում են, որ այդ մարմիններում Էթիկայի հանձնաժողովները գործում են դեռևս 2012թ.-ից և ստեղծված են նախկին մարզպետների հրամանների հիման վրա՝ հիմք ընդունելով «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի հոդված 38-ի պահանջները: Այս փաստը միաժամանակ հավաստում է, որ քաղաքացիական ծառայության ոլորտում Էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման 2018թ.-ից գործող օրենսդրական նոր կարգավորումները դեռևս ամբողջովին հասանելի չեն պետական կառավարման որոշ մարմիններին, իսկ անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանման աշխատակիցները չեն տիրապետում քաղաքացիական ծառայության բարեվարքության համակարգին:

ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ԶԾԳ-ը 2020 թվականի հոկտեմբերի 1-ից Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու Էլեկտրոնային հարթակի միջոցով ծառայողական քննություն իրականացնելու կոնկրետ դեպքեր դեռևս չի արձանագրել: Մինչ Էլեկտրոնային տեղեկատվական հարթակի գործարկումը 2019թ. քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ ներկայացված ծառայողական քննությունների նյութերում արձանագրվել է Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու եղանակով ծառայողական քննություն իրականացնելու մեկ դեպք՝ ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունում՝ «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետով սահմանված այլ սահմանափակումներ պահանջի առերևույթ խախտման՝ նյութատեխնիկական, ֆինանսական և տեղեկատվական միջոցները, պետական և (կամ) համայնքային այլ գույքը և ծառայողական տեղեկատվությունը ոչ ծառայողական նպատակներով օգտագործելու դեպքով: Ընդ որում, Էթիկայի հանձնաժողովի եզրակացությամբ տվյալ դեպքը չի հիմնավորվել:

Ի պատասխան ԹԻՅԿ հարցման, քաղաքացիական ծառայության Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու դեպքերի բացակայության մասին նշել են նաև պետական կառավարման բոլոր մարմինները, որոնցում գործում է քաղաքացիական ծառայություն: Միայն ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարությունն է տեղեկացրել, որ 2020 թվականի ընթացքում հանրային ծառայողների կողմից անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և շահերի բախման դեպքերի վերաբերյալ ստացվել է մեկ դիմում, ինչի կապակցությամբ Էթիկայի հանձնաժողովի կողմից ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարության գլխավոր քարտուղարի 20.02.20թ. N 252-Ա հրամանի հիման վրա անցկացվել է ծառայողական քննություն: Ծառայողական քննության արդյունքներով Էթիկայի հանձնաժողովի կողմից կազմված եզրակացությամբ քաղաքացիական ծառայողի նկատմամբ պատասխանատվության միջոցներ չեն կիրառվել, քանի որ քաղաքացիական ծառայողի կողմից կարգապահական խախտում կատարելը չի հիմնավորվել: Այդուհանդերձ,

քաղաքացիական ծառայողի էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու մասին այս դեպքի վերաբերյալ ԹԾԳ-ը ոչ մի տեղեկատվություն չի ներկայացրել:

Հարցման ենթարկված բոլոր պետական մարմինների էլեկտրոնային կայքէջերում էթիկայի հանձնաժողով դիմելու և հանձնաժողովի անդամներին հասանելիության վերաբերյալ տվյալները բացակայում են:

«Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 46-ը նախատեսում է, որ «մինչև օրենքով նախատեսված էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորումը՝ քաղաքացիական ծառայության գրասենյակը և/կամ ԿԿՀ-ն էթիկայի հանձնաժողովի անդամների թեկնածուների համար կազմակերպում են բարեվարքության հարցերով վերապատրաստումներ»: Համաձայն ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ԹԾԳ-ից ստացված տվյալների՝ քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի թեկնածուների համար «Բարեվարքության» թեմայով վերապատրաստում կազմակերպվել է միայն 2019 թվականին: Այդ մասին են հավաստում նաև պետական կառավարման մարմիններից ստացված տեղեկատվությունը: Քաղաքացիական ծառայողների էլեկտրոնային հարթակում, ԹԾԳ-ի կողմից հաշվառված էթիկայի հանձնաժողովի անդամ թեկնածուների համար վերապատրաստման դասընթացներ 2020թ. չեն իրականացվել: ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ԹԾԳ-ը օրենսդրությամբ իրեն վերապահված լիազորությունների շրջանակում 2020թ. կազմակերպել է «Բարեվարքության կոմպետենցիաներ» (բարեվարքության շրջանակը հանրային ծառայությունում, բարեվարքության կառավարում, բարեվարքությունը անձնակազմի կառավարման գործընթացներում, բարեվարքության բաղադրիչները) թեմայով քաղաքացիական ծառայողների ընդհանուր վերապատրաստումներ, որին մասնակցել են 390 քաղաքացիական ծառայողներ: Համապատասխան մարմինների կողմից բարեվարքության թեմայով մասնագիտական վերապատրաստման դասընթացների կարիքների գնահատում չի իրականացվել և դասընթացներ չեն կազմակերպվել:

Քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի գործունեության և կայացման գործընթացի վրա էական ազդեցություն է թողնում հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, ինչպես նաև վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի տիպային կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության, ինչպես նաև վարքագծի կանոնների վերաբերյալ խորհրդատվական բնույթի պարզաբանումների ու շահերի բախման իրավիճակների լուծման վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացումը կամ ուղեցույցների տրամադրումը:

Հետազոտությունը վկայում է, որ թե՛ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ԹԾԳ-ը և թե՛ ԿԿՀ-ը 2020թ. ընթացքում քաղաքացիական ծառայության էթիկայի հանձնաժողովի անդամներին չեն տրամադրել անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի կանոնների վերաբերյալ որևէ մասնագիտական խորհրդատվություն կամ մեթոդական աջակցություն, չեն ներկայացրել վարքագծի

կանոնների վերաբերյալ պարզաբանումներ և շահերի բախման իրավիճակների լուծմանը միտված առաջարկություններ կամ ուղեցույցներ: ՀՀ վարչապետի ՔԾԳ-ը նման իրավիճակը մեկնաբանում է ՀՀ փոխվարչապետի կողմից քաղաքացիական ծառայողների վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի տիպային կանոնների սահմանման մասին որոշման բացակայությամբ:

ՀՀ Վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի N 756-Ա որոշման N 2 հավելվածի 13-րդ կետով նախատեսվում է, որ սկզբում ԿԿՀ-ն սահմանում է հանրային ծառայողների վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի տիպային կանոնները, որից հետո այդ վարքագծի տիպային կանոնների հիման վրա պետք է սահմանվեն առանձին հանրային ծառայության տեսակների ծառայողների (այդ թվում՝ քաղաքացիական ծառայողների) վարքագծի կանոնները՝ վարքագծի կանոնագրքերով: Այսինքն՝ վարքագծի տիպային կանոնների առկայության պայմաններում միայն կարող են սահմանվել հանրային ծառայության տվյալ տեսակի առանձնահատկությունները պայմանավորող վարքագծի կանոններ ու կանոնագրքեր:

ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշման 1-ին կետով հաստատված N 2 հավելվածի 13-րդ կետով հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնների, քաղաքացիական ծառայողի վարքագծի կանոնների մշակման և հաստատման ժամկետ է սահմանվել 2022 թվականը: Համապատասխան պետական և ՏԻ մարմիններից ստացված տեղեկատվությանը փաստում է, որ ԿԿՀ-ը էթիկայի հանձնաժողովների գործունեության ապահովմանը միտված գործիքակազմեր չի մշակել և չի տրամադրել, մինչդեռ ՀՀ կառավարության «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշման 1-ին կետով հաստատված N 2 հավելվածի 11-րդ կետով նախատեսված էր 2020թ. ընթացքում ԿԿՀ-ի և ՔԾԳ-ի կողմից էթիկայի հանձնաժողովների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների գործունեության առնվազն 2 ուղեցույցի մշակում:

Ինչպես վկայում է ԿԿՀ-ի կայքէջի տվյալները, կարելի է գրակացնել, որ ԿԿՀ-ը 2020թ. ընթացքում հնարավորություն չի ունեցել համալրելու բավարար պրոֆեսիոնալ հիմքով աշխատակազմ, որը և հանդիսացել է վերջինիս արդյունավետ գործունեությանը խոչընդոտող հիմնական հանգամանքը:

Հանրային ծառայության առանձին տեսակների էթիկայի հանձնաժողովներ

«Հարկային ծառայության մասին» (հոդված 1.2), «Մաքսային ծառայության մասին» (հոդված 48.2) «Փրկարար ծառայության մասին» (հոդված 60), «Քրեակատարողական ծառայության մասին» (հոդված 55.3), «Հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության մասին» (հոդված 36) ՀՀ օրենքները կարգավորում են հարկային, մաքսային, փրկարար, քրեակատարողական

և հարկադիր ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովների ձևավորման, գործունեության, **հարկային, մաքսային, փրկարար, քրեակատարողական և հարկադիր ծառայողների** վարքագծի կանոնները խախտելու և (կամ) հանրային ծառայողի նկատմամբ կիրառվող այլ սահմանափակումները չպահպանելու և (կամ) շահերի բախման կանոնները, նվերներ ընդունելու արգելքը խախտելու, անհամատեղելիության պահանջները չպահպանելու հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով և դեպքերում: Օրենքով հարկային, մաքսային, փրկարար, քրեակատարողական, հարկադիր ծառայությունների էթիկայի հանձնաժողովները, օժտված են քննելու և լուծելու էթիկայի և շահերի բախման իրավիճակների դեպքերը, սակայն համապատասխան պետական մարմիններից ստացված պատասխանները վկայում են, որ չնայած էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու համար ներկայացված թեկնածուների, այդ մարմինների էթիկայի հանձնաժողովները նույնպես 2020թ. չեն ունեցել վարքագծի կանոնների, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, շահերի բախման իրավիճակների խախտման վերաբերյալ արձանագրված դեպքեր: Միաժամանակ, նշված ծառայության էթիկայի հանձնաժողովները ՔՇԳ-ից կամ ԿԿՀ-ից չեն ստացել գործընթացը իրականացնելու համար պահանջվող մեթոդական նյութեր և առաջնորդող ուղեցույցներ: Ավելին, ՀՀ արդարադատության նախարարության համակարգում գործող հարկադիր կատարման ծառայությունը քաղաքացիական ծառայության համակարգին անցման գործընթացով պայմանավորված էթիկայի հանձնաժողով չի ձևավորել: Համանման իրավիճակում է նաև դատական դեպարտամենտի ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման գործընթացը:

Մարդու իրավունքների պաշտպանի (ՄԻՊ) աշխատակազմի ծառայողների համար «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» սահմանադրական օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8.1-ին կետի պահանջներին համապատասխան միայն 2021 թվականի մարտի 2-ի թիվ 24-Ա հրամանով է սահմանել պաշտպանի աշխատակազմում պաշտոն զբաղեցնող անձանց էթիկայի հանձնաժողովի գործունեության կարգը և լիազորությունների շրջանակը:

«Հայաստանի Հանրապետության **Ազգային ժողովի աշխատակազմում** պետական ծառայության մասին» օրենքը «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո պետք է համապատասխանեցվեր «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքի հիմնական դրույթներին: Այս ուղղությամբ իրականացված օրենսդրական կարգավորումների արդյունքում «ԱԺ կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի հոդված 5-ով ԱԺ Նախագահը «հաստատում է Աշխատակազմում քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների անձնագրերը, ինչպես նաև նշանակում և ազատում է զբաղեցրած պաշտոններից Աշխատակազմում քաղաքացիական ծառայության ղեկավար պաշտոնների 1-ին, 2-րդ և 3-րդ ենթախմբի պաշտոն զբաղեցնող քաղաքացիական ծառայողներին» Միաժամանակ, նույն օրենքի 160-րդ հոդվածը նախատեսում է, որ ԱԺ «աշխատակազմում կառավարչական իրավահարաբերությունների, քաղաքացիական ծառայության, ինչպես նաև Աշխատակազմի կազմակերպման և գործունեության այլ առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքով»: Պետք է փաստել, որ դեռևս մշակված և ԱԺ կողմից ընդունված չէ ԱԺ աշխատակազմում քաղաքացիական ծառայության և աշխատակազմի կազմակերպման

առանձնահատկությունների մասին օրենքը: «ՀՀ ԱԺ աշխատակազմում պետական ծառայության մասին» օրենքը (հանրային ծառայության մասին 2018թ. ընդունված օրենքի պահանջներով դադարել է գործելուց) Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու դրույթներ չի ներառում: Արդյունքում, ԱԺ աշխատակազմից ստացված տեղեկատվության համաձայն, աշխատակազմը չունի ձևավորված Էթիկայի հանձնաժողով և բարեվարքության նորմերի կիրառման գործիքակազմ:

ՀՀ սահմանադրական դատարանի աշխատակազմի դատական ծառայողների քաղաքացիական ծառայության անցնելու աշխատանքների իրականացմամբ պայմանավորված, սահմանադրական դատարանի աշխատակազմում նշանակված չեն Էթիկայի հանձնաժողովի անդամ թեկնածուներ: Այսպիսով, ՄԻՊ աշխատակազմի, Սահմանադրական դատարանի աշխատակազմի, դատական դեպարտամենտի, հարկադիր կատարման ծառայության, ԱԺ աշխատակազմի ծառայողների կարգավիճակների օրենսդրական անհատակության պայմաններում և հետևանքով Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու գործընթացները մտում են չիրականացված:

Դիվանագիտական ծառայողների Էթիկայի հանձնաժողով

«Դիվանագիտական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 37-ով «Դիվանագիտական ծառայության ընթացքում դիվանագիտական ծառայողի կողմից վարքագծի կանոնների խախտումը ուսումնասիրելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարությունում ստեղծվում է Էթիկայի հանձնաժողով: Էթիկայի հանձնաժողովը քննում և լուծում է դիվանագետի վարքագծի կանոնների խախտումների վերաբերյալ դիմումները և դրանց առնչությամբ առաջարկություններ ներկայացնում իրավասու մարմին կամ պաշտոնատար անձին: Դիվանագետի վարքագծի կանոնները, Էթիկայի հանձնաժողովի կազմը և աշխատակարգը հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարը»:

ԹԻՀԿ հարցմանն ի պատասխան նախարարությունը նշել է, որ ՀՀ ԱԳ նախարարի 2019 թվականի դեկտեմբերի 30-ի № 3237-Լ և 3235-Լ հրամաններով սահմանված են ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության դիվանագետի վարքագծի կանոնները, դիվանագետի Էթիկայի հանձնաժողովի կազմը՝ կազմված նախարարության դիվանագիտական ծառայողներից, Էթիկայի հանձնաժողովի աշխատակարգը և ներքին կարգապահական կանոնները: Էթիկայի հանձնաժողովը 2020թ. ընթացքում քննության է առել դիվանագետի վարքագծի կանոնների խախտման վերաբերյալ 3 դիմում: Մարմնի ղեկավարի կողմից նշված դեպքերի վերաբերյալ պատասխանատվության միջոցներ կիրառելու վերաբերյալ որոշումներ չեն կայացվել: Դիվանագիտական ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, շահերի բախման իրավիճակների պահանջների խախտումների վերաբերյալ կոնկրետ դեպքեր չեն արձանագրվել: Դիվանագետի Էթիկայի հանձնաժողովի անդամների վերապատրաստումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացակայում է: Հանձնաժողովը ԿԿՀ-ից վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի տիպային կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական խորհրդատվություն, մեթոդական աջակցություն, ինչպես նաև

վարքագծի կանոնների վերաբերյալ խորհրդատվական բնույթի պարզաբանումների ու շահերի բախման իրավիճակի լուծմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու վերաբերյալ առաջարկություններ չի ստացել:

Ոստիկանության ծառայողների կարգապահական հանձնաժողով

«ՀՀ Ոստիկանության ծառայողական կանոնագիրքը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 43.1-ով սահմանված է ոստիկանների կարգապահական հանձնաժողովի ձևավորման, կազմի, գործունեության և որոշումների ընդունման պայմանները: Մասնավորապես, կարգապահական կոպիտ խախտումների առիթով իրականացված ծառայողական քննության նյութերը քննության են առնվում կարգապահական հանձնաժողովում, իսկ ոստիկանության կարգապահական հանձնաժողովի կազմում, բացի ոստիկանության ծառայողներից, ընդգրկվում են նաև պետական այլ մարմինների, ինչպես նաև հասարակական միավորումների ներկայացուցիչներ: Ընդ որում, ոստիկանության կարգապահական հանձնաժողովում ընդգրկված ոստիկանության ծառայողների թիվը չի կարող գերազանցել ոստիկանության կարգապահական հանձնաժողովի անդամների ընդհանուր թվի կեսը: Ոստիկանության կարգապահական հանձնաժողովի կողմից կայացվող որոշումները հրապարակային են:

Ոստիկանության կարգապահական հանձնաժողովի կազմը և աշխատակարգը սահմանված է ՀՀ կառավարության «ՀՀ Ոստիկանության կարգապահական հանձնաժողովի կազմը և աշխատակարգը հաստատելու մասին» 2012թ. դեկտեմբերի 27-ի թիվ 1672-Ն որոշմամբ: Հանձնաժողովի վերաբերյալ տվյալները ՀՀ ոստիկանության պաշտոնական կայքէջում հրապարակվել են 2020թ. փետրվարի 27-ին⁷: Հանձնաժողովը համաձայն Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանության կարգապահական կանոնագիրքը հաստատելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 43.1-րդ հոդվածի քննության է առնում կարգապահական կոպիտ խախտումների առիթով իրականացված ծառայողական քննության նյութերը: Ոստիկանների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, վարքագծի կանոնների, շահերի բախման իրավիճակների խախտումների վերաբերյալ դիմումներ չի քննարկում: Ոստիկանության կարգապահական հանձնաժողովի անդամները ՀՀ կառավարության 2012 թվականի դեկտեմբերի 27-ի N 1672-Ն որոշմամբ մասնագիտական վերապատրաստման դասընթացներ անցնելու պահանջ ներկայացված չէ: Արդյունքում, հանձնաժողովը չի քննարկում և եզրակացություն չի տալիս ոստիկանի կողմից էթիկայի կանոնների, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, շահերի բախման իրավիճակների պայմանների խախտումների համար, եթե դրանք չեն հանգեցրել կարգապահական կանոնների կոպիտ խախտումների:

⁷ <https://www.police.am/news/view/%D5%AF%D5%A1%D5%A6%D5> վերջին անգամ դիտվել է 23.03.2021թ.

Համայնքային ծառայողների էթիկայի հանձնաժողով

«Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածով «Ծառայողական պարտականություններն անհարգելի պատճառով չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու, ինչպես նաև ծառայողական լիազորությունները վերազանցելու, աշխատանքային կարգապահական ներքին կանոնները խախտելու դեպքերում օրենքով սահմանված կարգով համայնքային ծառայողի նկատմամբ կիրառվում են կարգապահական տույժերը»՝ նրան պաշտոնի նշանակելու իրավասություն ունեցող պաշտոնատար անձի կողմից: Նույն օրենքի հոդված 35.2-ով համայնքային ծառայողին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու նպատակով ծառայողական քննությունները վարում է ՀՀ կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմինը՝ ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը:

ԹԻՅԿ-ի կողմից 25 համայնքներին ուղղված հարցմանը 7 համայնքներից (Յրազդան, Էջմիածին, Մեղրի, Սիսիան, Եղեգնաձոր, Արարատ, Աշտարակ) ստացված պատասխանները (հավելված 8) վկայում են, որ համայնքային ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովները ձևավորված են «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում: Բնականաբար այդ հանձնաժողովները չեն գործել, որևէ դեպք չեն քննարկել, իսկ հանձնաժողովի անդամների վերաբերյալ տեղեկատվությունը տեղադրված է համայնքների կայքէջում: Հանձնաժողովի անդամները մասնագիտական վերապատրաստումներ չեն անցել, ԿԿՀ-ից կամ այլ լիազոր մարմիններից որևէ մասնագիտական խորհրդատվություն և մեթոդական աջակցություն չեն ստացել:

Եզրակացություն և առաջարկություններ

Այսպիսով, Հայաստանի հանրային ծառայության ոլորտում էթիկայի հանձնաժողովների ստեղծման օրենսդրական կարգավորումների և իրականացված մոնիտորինգի արդյունքների համադրումը ցույց է տալիս, որ.

- ՀԾՄ օրենքով հանրային ծառայողների կողմից անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների, ինչպես նաև շահերի բախման իրավիճակների կանխարգելմանն ու վերացման նպատակով պետական ծառայության առանձին տեսակների, ինչպես նաև համայնքային ծառայության համար էթիկայի հանձնաժողովների ձևավորումը օրենսդրորեն լիովին կանոնակարգված և կարգավորված չէ,
- քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի անդամների թեկնածուների էլեկտրոնային տեղեկատվական հարթակում 2021թ. մարտի դրությամբ ոչ բոլոր պետական մարմինների էթիկայի հանձնաժողովի անդամ թեկնածուի տվյալներն են գրանցված: Միայն 26 պետական մարմինների կողմից է լրացվել է 52 թեկնածուի տվյալներ,
- քաղաքացիական ծառայության համակարգին անցման գործընթացով պայմանավորված, ինչպես նաև ծառայողների կարգավիճակների օրենսդրական

- անհատակության պայմաններում և հետևանքով, Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու գործընթացները մնում են չիրականացված ՄԻՊ աշխատակազմում, դատական դեպարտամենտում, հարկադիր կատարման ծառայությունում, ԱԺ աշխատակազմում,
- բոլոր պետական մարմինների Էլեկտրոնային կայքէջերում Էթիկայի հանձնաժողով դիմելու և հանձնաժողովի անդամներին հասանելիության վերաբերյալ տվյալները բացակայում են,
 - քաղաքացիական ծառայության ոլորտում Էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման 2018թ-ից գործող օրենսդրական նոր կարգավորումները դեռևս ամբողջովին հասանելի չեն պետական կառավարման որոշ մարմիններին, իսկ անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանման աշխատակիցները չեն տիրապետում քաղաքացիական ծառայության բարեվարքության համակարգին,
 - քաղաքացիական ծառայողների Էլեկտրոնային հարթակում, ԶԾԳ-ի կողմից հաշվառված Էթիկայի հանձնաժողովի անդամ թեկնածուների համար մասնագիտական վերապատրաստման դասընթացներ 2020թ. չեն իրականացվել,
 - ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ԶԾԳ-ը և ԿԿՀ-ը 2020թ. ընթացքում քաղաքացիական ծառայության Էթիկայի հանձնաժողովի անդամներին չեն տրամադրել անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի կանոնների վերաբերյալ որևէ մասնագիտական խորհրդատվություն, մեթոդական աջակցություն, չեն ներկայացրել վարքագծի կանոնների վերաբերյալ պարզաբանումներ և շահերի բախման իրավիճակների լուծմանը միտված առաջարկություններ կամ ուղեցույցներ,
 - Համայնքային, ոստիկանական, ազգային անվտանգության մարմինների և զինվորական ծառայության ծառայողների համար ձևավորված կարգապահական հանձնաժողովները չեն իրականացնում վարքագծի կանոնների, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների և շահերի բախման իրավիճակների կանխարգելմանը ու վերացմանը միտված գործառույթներ:

Առաջարկվում են հետևյալ միջոցառումները.

- Օրենսդրորեն ավարտին հասցնել ՄԻՊ աշխատակազմում, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի աշխատակազմում, ՀՀ Դատական դեպարտամենտում, ՀՀ ԱԺ աշխատակազմում, ՀՀ ԱՆ հարկադիր կատարման ծառայությունում քաղաքացիական ծառայության համակարգին անցման կարգավորումները՝ ապահովելով նշված մարմիններում քաղաքացիական ծառայության Էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման պայմանները, գործունեության պահանջները,
- մշակել «ՀՀ ԱԺ աշխատակազմում քաղաքացիական ծառայության կազմակերպման և գործունեության այլ առանձնահատկությունները սահմանելու մասին» օրենքի նախագիծը, որով կսահմանվեն նաև ԱԺ աշխատակազմի ծառայողների Էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման պայմանները, կազմը և գործունեության պահանջները,
- օրենսդրությամբ ՀՀ ոստիկանության, ՀՀ Ազգային անվտանգության մարմինների, ինչպես նաև զինվորական ծառայողների (բացառությամբ օրենքով սահմանված պարտադիր զինվորական ծառայության գորակոչի միջոցով իրականացվող շարքային կազմի

պարտադիր գինվորական ծառայության) կարգապահական հանձնաժողովներին վերապահել նշված ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերներ ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակների պայմանների խախտման դեպքերի վերաբերյալ դիմումների ընդունման և հարցերի քննության գործառույթները,

- «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանել համայնքային ծառայողների էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու պայմանները, կազմը և գործունեության պահանջները,
- «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» և «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքներով վերապահված լիազորությունների շրջանակներում ԿԿՀ-ը՝ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ՔԾԳ-ի հետ համատեղ անհրաժեշտ է մշակեն հանրային ծառայողի վարքագծի սկզբունքների մեկնաբանությունները, վարքագծի տիպային կանոնները, վարքագծի կանոնադրքերի մշակման, շահերի բախման բացահայտման և կառավարման ուղեցույցներ,
- ԿԿՀ-ը ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ՔԾԳ-ի հետ համատեղ հանրային ծառայողների էթիկայի բոլոր հանձնաժողովների անդամների համար անհրաժեշտ է մշակեն և իրականացնեն վերապատրաստման գործողությունների ծրագիր՝ ներառելով ինչպես մասնագիտական, այնպես էլ բարեվարքության ընդհանուր ճանաչողական դասընթացներ:

ԳԼՈՒԽ 2. ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀՀ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանումներում բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի ինստիտուտը սահմանված է ՀՃՄ օրենքի հոդված 46-ով: ՀՃՄ օրենքի նույն հոդվածի 2-րդ մասում շարադրված են բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործառույթները՝ մասնավորապես,

«Բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը՝

- հանրային ծառայողներին տրամադրում է անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական խորհրդատվություն, ներկայացնում շահերի բախման իրավիճակի լուծմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու վերաբերյալ առաջարկություն.
- իրականացնում է բարեվարքության հարցերով վերապատրաստման կարիքների բացահայտում և վերապատրաստման ծրագրերի, ինչպես նաև բարեվարքության պահանջների պահպանմանն ուղղված այլ ծրագրերի մշակում.
- համապատասխան մարմնի գլխավոր քարտուղարի, էթիկայի հանձնաժողովի պահանջով կամ ԿԿՀ-ի առաջարկով կատարում է բարեվարքության համակարգին առնչվող ուսումնասիրություններ.
- մշակում է հանրային ծառայողների բարեվարքության պլանների նախագծերը, դրանք ներկայացնում տվյալ մարմնում հաստատման.
- վարում է հանրային ծառայողների կողմից անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և շահերի բախման դեպքերի վիճակագրություն»:

Ինչպես ցույց է տալիս բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործառույթների վերլուծությունը, վերջիններս իրենց գործունեությունը իրականացնում են պետական կամ ՏԻ մարմինների հանրային ծառայողների նկատմամբ: Նկատի ունենալով, որ պետական և ՏԻ մարմիններում գործունեություն են իրականացնում ոչ միայն հանրային ծառայողները, այլ նաև հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձինք, ապա համաձայն ՀՃՄ օրենքի հոդված 46-ի 1-ին կետի պահանջների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի աջակցությունից չեն կարողանալու օգտվել՝ մասնավորապես, հանրային պաշտոն զբաղեցնող՝ քաղաքական (պատգամավորները, կառավարության անդամներ, համայնքի ղեկավար և ավագանի), վարչական (աշխատակազմի ղեկավարներ, Կառավարությանը, վարչապետին և նախարարություններին ենթակա մարմինների ղեկավարների և նրանց տեղակալներ և այն), ինքնավար (դատավորներ, քննիչներ ու դատախազներ) ու հայեցողական խմբի պաշտոն զբաղեցնող այլ անձինք:

2.1 Բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործունեությունը պետական կառավարման մարմիններում

«Չանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքը բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի ինստիտուտը նախատեսում է յուրաքանչյուր պետական կառավարման մարմնի անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանման կազմում ստեղծել բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի հաստիք: Նկատի ունենալով, որ պետական կառավարման մարմինների անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանումներում իրականացվում է քաղաքացիական ծառայություն, հետևաբար՝ «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 4-ի 9-րդ կետով սահմանվել է, որ «բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանման քաղաքացիական ծառայող է, որի պաշտոնի անձնագրում ամրագրված են քաղաքացիական ծառայողի բարեվարքության պահանջների մասով իրավունքներ և պարտականություններ», իսկ հոդված 36-ում կրկնված է «Չանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 46-րդ հոդվածով բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի նույնանուն գործառույթները: «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 46-ը նախատեսում է, որ «Բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների պաշտոնների անձնագրերը հաստատվում են 2019 թվականի հունվարի երրորդ տասնօրյակում»:

Ի պատասխան ԹԻՉԿ հարցմանը, ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ԶԾԳ-ի կողմից տրամադրված տվյալների՝ ՀՀ պետական կառավարման համակարգի մարմիններում գնահատված և դասակարգված է 43 բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի քաղաքացիական ծառայության պաշտոն: Հաշվի առնելով, որ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանման կողմից է իրականացվում տեսչական մարմինների անձնակազմերի անձնական գործերի վարման գործընթացը, ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչի գատ, յուրաքանչյուր տեսչական մարմնի անձնակազմի կառավարման գործերի պատասխանատու աշխատակցի պաշտոնի անձնագրով ամրագրվել է նաև բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործառույթներ:

Չնայած պետական կառավարման մարմինների ճնշող մեծամասնությունը գրանցել են բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոնի անձնագիր, այդուհանդերձ, համաձայն կոնկրետ պետական մարմիններից ստացված տեղեկատվության, դրանք դեռևս փաստացի չեն գործում կամ թափուր են, կամ էլ բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործառույթները ժամանակավորապես վերապահված են քաղաքացիական այլ ծառայողի: Համաձայն ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ԶԾԳ-ի տեղեկանքի՝ բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի քաղաքացիական ծառայության պաշտոնի անձնագիր չեն գրանցել ՀՀ Ոստիկանության, ՀՀ Մարդու իրավունքների պաշտպանի, ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայության, ՀՀ Արդարադատության նախարարության հարկադիր կատարման ծառայության, ՀՀ Դատական դեպարտամենտի, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի, ՀՀ քննչական կոմիտեի, ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմերի համար (աղյուսակ 1):

Հանրային ծառայության առանձին տեսակների, այդ թվում ոստիկանության, ազգային անվտանգության մարմիններում, զինվորական, դիվանագիտական ծառայողների բարեվարքության ապահովման տեսանկյունից՝ հաշվի առնելով ծառայության կազմակերպման առանձնահատկությունները, պահանջվելու է ոլորտային օրենքներով կանոնակարգել համապատասխան պետական մարմիններում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի առկայությունը: Այս տեսանկյունից առանձնահատուկ մոտեցում է պահանջում «Ազգային ժողովի աշխատակազմում պետական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով, ինչպես նաև՝ «Աժ կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքով Աժ աշխատակազմում և պատգամավորների համար բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի ինստիտուտ ներդնելու հարցը: Համաձայն ՀԾՍ օրենքի 46-րդ հոդվածի պահանջների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոնը Աժ աշխատակազմի անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանման ներսում պետք է ներդրվի Աժ աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայողների, ինչպես նաև Աժ աշխատակազմում պետական ծառայողների բարեվարքության համակարգի հարցերին վերաբերելի խնդիրների լուծման և աջակցության տրամադրման գործում: Աժ աշխատակազմում քաղաքացիական ծառայության համակարգին անցնելու գործընթացով պայմանավորված «Աժ կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի հոդված 160-ի 2-րդ մասով «Աշխատակազմում կառավարչական իրավահարաբերությունների, քաղաքացիական ծառայության, ինչպես նաև Աշխատակազմի կազմակերպման և գործունեության այլ առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքով»: Այդուհանդերձ, Աժ աշխատակազմում քաղաքացիական ծառայության, ինչպես նաև աշխատակազմի կազմակերպման ու գործունեության առանձնահատկությունները սահմանող օրենքի նախագիծը դեռևս մշակված չէ: Այդ իսկ պատճառով, ԹԻՅԿ հարցաշարին ի պատասխան Աժ աշխատակազմը բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոնի սահմանման ու գրանցման վերաբերյալ նշել է, որ «Ազգային ժողովի աշխատակազմում պետական ծառայության մասին օրենքը նման պահանջ չի սահմանում»:

Աժ պատգամավորների մասով, «Աժ կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի հոդված 162-ի 6-րդ մասով պատգամավորական էթիկայի ժամանակավոր հանձնաժողովի գործունեության ապահովման նպատակով նախատեսում է, որ «...մինչև ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելը պատգամավորական էթիկայի հարցերով դիմումներն ուսումնասիրում և երկշաքայն ժամկետում խմբակցություններին եզրակացություն է ներկայացնում Աշխատակազմի իրավասու փորձագետը (մասնագետը), որը հանձնաժողով ստեղծվելուց հետո իրականացնում է հանձնաժողովի գործունեության մասնագիտական սպասարկումը: Աշխատակազմի իրավասու փորձագետը (մասնագետը) աշխատանքի է ընդունվում և ազատվում աշխատանքից Ազգային ժողովի աշխատակազմում պետական ծառայության վերաբերյալ օրենսդրությանը համապատասխան»:

Աժ-ի «Իմ քայլը» խմբակցության կողմից շրջանառության մեջ դրված «Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական օրենքը «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» (Խ-840-19.01.2021-ՊԻ-011/0) օրենքի նախագծի հոդված 9-ում «Աժ կանոնակարգ սահմանադրական օրենքի» հոդված 162-ի 6-րդ մասի խմբագրման արդյունքում, ի լրումն

Էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարի և գործավարի, նախատեսում է բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոն, որը աշխատանքի է ընդունվում և ազատվում քաղաքացիական ծառայության մասին օրենսդրության համապատասխան⁸:

Համադրելով պետական կառավարման մարմիններից ստացված պատասխանները ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի ԶԾԳ-ի տրամադրած տվյալների հետ պարզվում է, որ բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի ինստիտուտի բացակայությունը պետական կառավարման մարմիններում պայմանավորված է մի շարք հանգամանքներով: Այսպես, ՀՀ ոստիկանությունում այն հիմնավորվում է «ՀՀ ոստիկանության հաստիքացուցակում բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի հաստիքի բացակայությամբ», ՀՀ Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմում՝ այդ գործառույթը ժամանակավորապես վերապահված է աշխատակազմի «Վերահսկողական և անձնակազմի կառավարման բաժնի գլխավոր մասնագետին», ՀՀ քննչական կոմիտեում՝ «Կոմիտեի քաղաքացիական ծառայության պաշտոնները քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների նոր չափանիշներով գնահատման և դասակարգման բացակայությամբ», ՀՀ արդարադատության նախարարության հարկադիր կատարման ծառայությունում՝ «ուղղակի բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի հաստիքի բացակայությամբ», ՀՀ Դատական դեպարտամենտի և ՀՀ Սահմանադրական դատարանի աշխատակազմերում պայմանավորված է «աշխատակիցների դատական ծառայողների կարգավիճակից՝ քաղաքացիական ծառայության կարգավիճակին անցնելու» հանգամանքով, իսկ ԱԺ աշխատակազմում բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի բացակայությունը հիմնավորվում է «ԱԺ աշխատակազմում պետական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի վերաբերյալ դրույթների բացակայությամբ:

Վերոնշյալ երկու աղբյուրների տեղեկատվության համադրումը ցույց է տալիս նաև, որ բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոնի անձնագրի գրանցման հանգամանքը դեռևս բավարար չէ հավաստիանալու նրանց փաստացի գործունեության վերաբերյալ: Մասնավորապես, մի շարք պետական կառավարման մարմիններում այդ հաստիքները թափուր են կամ ժամանակավորապես վերապահված են այլ քաղաքացիական ծառայողների: Օրինակ, ՀՀ Նախագահի աշխատակազմի անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանման բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի հաստիքը թափուր է: Նույն իրավիճակն է ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական ապահովության ծառայությունում, ՀՀ գլխավոր դատախազության աշխատակազմում և Շիրակի մարզպետարանի աշխատակազմում:

ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի ԶԾԳ-ի կողմից բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոնի անձնագրերի գրանցման և դասակարգման վերաբերյալ տվյալները ցույց են տալիս, որ տվյալ պաշտոնը պետական կառավարման համարյա բոլոր մարմինների մոտ դասակարգված է քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների «գլխավոր մասնագետ»

⁸ <http://parliament.am/drafts.php?sel=showdraft&DraftID=60896>, վերջին անգամ դիտվել է 23.03.2021թ.

(հին դասակարգմամբ) խմբում բացառությամբ ՀՀ կառավարությանն ենթակա միջուկային անվտանգության կարգավորման կոմիտեի, ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի և Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովի, որոնց համար բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոնը սահմանված է «առաջատար մասնագետներ» (հին դասակարգմամբ) խմբում: Նկատի ունենալով, որ «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքը բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործառույթների շրջանակը սահմանելիս չի տարբերակել պետական և ՏԻ մարմիններին՝ խնդրահարույց է առանձին մարմինների համար բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոնների տարբեր խմբերում դասակարգումը: Ընդհանրապես, հաշվի առնելով հանրային ծառայության մասին օրենքով վերապահված գործառույթների ծավալը և իրականացվելիք աշխատանքների բարդությունը, շփումներն ու աշխատանքների համակարգման անհրաժեշտությունը, անհրաժեշտ է վերանայել բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոնի դասակարգման խումբը:

Բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի վերաբերյալ տվյալները պետական կառավարման մարմնի կայքէջում հրապարակելու հարցով պետական մարմինների ճնշող մեծամասնությունը դրա բացակայությունը հիմնավորել է օրենսդրական պահանջի կամ կայքէջում միայն կառուցվածքային ստորաբաժանումների ղեկավարների տվյալները տեղադրելու հանգամանքով, որոշները՝ ուղղակի հղում են կատարել տվյալ մարմնի կայքէջին կամ կայքէջի «կառուցվածք» բաժնին, որտեղ հստակ նշված չէ բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի անունը, ազգանունը, պաշտոնը և կոնտակտային տվյալները: Միայն 3 պետական մարմինների կայքէջում է հնարավոր գտնել բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի վերաբերյալ ամբողջական տվյալներ, մասնավորապես, ՀՀ ֆինանսների նախարարության⁹, ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի¹⁰ և ՀՀ Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի կայքէջերում¹¹:

Բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի գործունեության կայացմանը խոչընդոտող հանգամանքներից է նաև մասնագիտական վերապատրաստումների բացակայությունը: Համաձայն հետազոտությամբ ստացված տվյալների՝ պետական մարմինների բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչները, ընդհանուր առմամբ, միայն 2019թ.-ին են անցել քաղաքացիական ծառայության գրասենյակի կողմից կազմակերպված վերապատրաստման մեկ դասընթաց: Վերապատրաստումը կազմակերպվել է միայն «Բարեվարքություն» ընդհանրական թեմայով, որը նախատեսված է եղել համապատասխան մարմինների քաղաքացիական ծառայողների համար: Քաղաքացիական ծառայության գրասենյակը 2020 թվականին քաղաքացիական ծառայության էթիկայի հանձնաժողովի թեկնածուների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների համար առանձին վերապատրաստում չի իրականացրել: Պետական մարմինների պատասխանները նույնպես

⁹ https://minfin.am/hy/page/barevarqutyam_harceroz_kazmakerpich/, վերջին անգամ դիտվել է_ 23.03.2021թ.

¹⁰ <https://www.armstat.am/am/?nid=57>, վերջին անգամ դիտվել է_ 23.03.2021թ.

¹¹ <https://ombuds.am/am/site/AboutTeamMembersInsight/28>, վերջին անգամ դիտվել է_ 23.03.2021թ.

վկայում են, որ սեփական նախաձեռնությամբ կամ այլ դոնոր կազմակերպությունների միջոցներով բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների համար վերապատրաստման դասընթացներ չեն իրականացվել:

Բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործունեության ապահովման կարևորագույն հանգամանք է նրանց ապահովումը մեթոդական նյութերով, ուղեցույցներով, առանձին իրահանգներով կամ ցուցումներով, ինչպես նաև ԿԿՅ-ի և ՀՀ Վարչապետի ԹԾԳ-ի կողմից հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնագրքի, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակների պարզաբանման ուղղությամբ մասնագիտական աջակցության տրամադրումը: Պետական կառավարման մարմինների հարցման արդյունքները ցույց են տալիս, որ բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչները չեն ստացել հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնագրքի, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակների պարզաբանման ուղղությամբ մասնագիտական աջակցություն և մեթոդական նյութեր: Դրանք դեռևս մշակված չեն ԿԿՅ-ի կամ ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի ԹԾԳ-ի կողմից:

Բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին մասնագիտական աջակցության մեթոդական նյութերով ապահովման բացակայությունը հանգեցրել է բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների կողմից «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 46-ով սահմանված գործառույթների չիրականացմանը: Ինչպես վկայում են ԹԻՅԿ հարցաշարի պատասխանները, բոլոր պետական մարմիններում բարեվարքության հարցերի կազմակերպչի կողմից հանրային ծառայողներին մասնագիտական խորհրդատվություն կամ շահերի բախման իրավիճակի լուծմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու վերաբերյալ առաջարկություններ չեն ներկայացվել: Բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչները համապատասխան մարմնի գլխավոր քարտուղարի, էթիկայի հանձնաժողովի պահանջով կամ ԿԿՅ-ի առաջարկով չեն իրականացրել նաև բարեվարքության համակարգին առնչվող ուսումնասիրություններ:

ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի ԹԾԳ-ի կողմից վերապատրաստման կարիքների գնահատման մեթոդաբանության բացակայության պայմաններում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների կողմից չեն իրականացվել նաև տվյալ կազմակերպության հանրային ծառայողների բարեվարքության հարցերով վերապատրաստման կարիքների բացահայտման և վերապատրաստման ծրագրերի մշակման գործառույթները: Ավելին, հարցաշարի պատասխանները վկայում են, որ պետական մարմինների անձնակազմի կառավարման աշխատակիցները վերապատրաստման դասընթացների և կարիքների գնահատման գործընթացը վերագրում են ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի ԹԾԳ-ին՝ հղում կատարելով քաղաքացիական ծառայության մասին ՀՀ օրենքի պահանջներին: Մինչդեռ, պետք է նկատի ունենալ, որ «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքը ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի ԹԾԳ-ին քաղաքացիական ծառայողների վերապատրաստման ծրագրերի մշակման պատասխանատու է ճանաչել միայն կոմպետենցիաների մասով:

Այդուհանդերձ, որոշ պետական կառավարման մարմիններ ի պատասխան հարցաշարի ներկայացրել են կոնկրետ առաջարկություններ քաղաքացիական ծառայողների վերապատրաստման կարիքների վերաբերյալ: Պետական կառավարման մարմինների կողմից ներկայացված վերապատրաստման կարիքների վերաբերյալ առաջարկությունները կարելի է խմբավորել 3 խումբ թեմատիկաներում: Առաջին խումբ, վերապատրաստման կարիքները ուղղակիորեն վերաբերում են բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների կարողությունների զարգացմանը, դրանց շարքում կարևորվել են՝ բարեվարքության պլանների նախագծերի մշակման, վարքագծի կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական խորհրդատվության, ինչպես նաև շահերի բախման ու իրավիճակի լուծմանն ուղղված քայլերն առավել արդյունավետ իրականացնելու համար գործնական դասընթացների իրականացումը (ՏՄՊՅ, ՅԾԿՅ), երկրորդ խումբ վերապատրաստման կարիքները վերաբերում են հանրային ծառայողների բարեվարքության, ծառայողական քննության, շահերի բախման, անհամատեղելիության պահանջների, վարքագծի կանոնների, նվերների ընդունման արգելքի վերաբերյալ մասնագիտական վերապատրաստումներին (Վիճակագրական կոմիտե, Լոռու մարզպետարան, ՊԵԿ), երրորդ խմբի կարիքները առավելապես վերաբերելի են քաղաքացիական ծառայողների բարեվարքության կոմպետենցիաների զարգացմանը (Եկոնոմիկայի նախարարություն, Առողջապահության նախարարություն, Զաղաքաշինության կոմիտե, Գլխավոր դատախազություն):

Պետական մարմիններում բարեվարքության հարցերով մասնագիտական վերապատրաստման ծրագրերի բացակայությունը, ինչպես նաև ԿԿՅ-ի կողմից կոռուպցիոն ռիսկերի բացահայտման և գնահատման մեթոդաբանությունը¹² չհաստատելու պայմաններում, պետական մարմինների բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների կողմից չի իրականացվել նաև բարեվարքության պլանների մշակման գործընթացը: ԹԻՅԿ հարցման արդյունքներով, միայն ՅՅ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունն է տեղեկացրել ԹԻՅԿ-ի կողմից փորձնական կարգով նախարարության համակարգում գործող սոցիալական ապահովության ծառայության կենսաթոշակային ոլորտում կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման և հակակոռուպցիոն միջոցառումների ծրագրի մշակման աշխատանքների իրականացման մասին:

ԹԻՅԿ հարցման ի պատասխան պետական մարմինների հանրային ծառայողների, ինչպես նաև քաղաքացիների կողմից բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչն ուղղված դիմումներ չեն եղել: Դրանց բացակայության պայմաններում տվյալ մարմիններում չեն վարվում հանրային ծառայողների կողմից անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և շահերի բախման դեպքերի վերաբերյալ վիճակագրություն:

¹² ՅՅ հակակոռուպցիոն ռազմավարության 2019-2022թթ. միջոցառումների ծրագրի 8-րդ միջոցառման կատարումն ապահովելու վերստուգիչ ցուցիչով՝ «Պետական կառավարման մարմիններում կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման մեթոդաբանությունը» պետք է հաստատվեր ԿԿՅ-ի կողմից 2020թ.-ի 2-րդ եռամսյակում:

Եզրակացություններ և առաջարկություններ

Այսպիսով, պետական մարմինների անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանումներում բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի ինստիտուտի գործունեության և կայացվածության վերաբերյալ ԹԻՅԿ մոնիտորինգի արդյունքները վկայում են, որ.

- պետական մարմիններում հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձիք, օրենսդրական կարգավորումների անկատարության արդյունքում, չեն կարողանալու օգտվել բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի ծառայություններից,
- քաղաքացիական ծառայության գործընթացով պայմանավորված ՅՅ Ոստիկանության, Մարդու իրավունքների պաշտպանի, ՅՅ Ազգային անվտանգության ծառայության, ՅՅ Արդարադատության նախարարության հարկադիր կատարման ծառայության, ՅՅ Դատական դեպարտամենտի, ՅՅ Սահմանադրական դատարանի, ՅՅ քննչական կոմիտեի, ՅՅ ազգային ժողովի աշխատակազմերում դեռևս ձևավորված չեն բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտը,
- պետական մարմինների անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանումների բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոնի կարգավիճակը կամ դասակարգումը չի համապատասխանում «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով վերջինիս վերապահված լիազորությունների կամ գործառույթների շրջանակին,
- բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի տվյալները, համապատասխան մարմինների կայքէջերում, հասանելի չեն պետական մարմինների անձնակազմին և հանրությանը,
- բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչները 2020թ. ընթացքում չեն անցել մասնագիտական վերապատրաստման դասընթացներ,
- բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին ՅՅ վարչապետի աշխատակազմի ԶԾԳ-ը և ԿԿՅ-ը չեն ապահովվել հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական ու մեթոդական նյութերով, շահերի բախման կառավարման, բարեվարքության վերապատրաստման կարիքների բացահայտման և վերապատրաստման ծրագրերի, վարքագծի կանոնագրքերի մշակման ուղեցույցներով, վիճակագրության վարման ձևաթղթերով ու հրահանգներով, բարեվարքության թեմայով ուսումնասիրությունների իրականացման և կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման հիման վրա հակակոռուպցիոն ծրագրերի մշակման մեթոդաբանություններով,
- պետական մարմիններում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին հանրային ծառայողների բարեվարքության վերաբերյալ ուղղված դիմումների, ինչպես նաև ԿԿՅ-ի, ՅՅ վարչապետի աշխատակազմի ԶԾԳ-ի կողմից մեթոդական ու խորհրդատվական աջակցության բացակայության պայմաններում, գործնականում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչները չեն իրականացնում «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով վերապահված լիազորությունները:

Առաջարկվում են հետևյալ միջոցառումները.

- «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու միջոցով հոդված 46-ի 2-րդ մասը լրացնել «հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց» բառերով,
- օրենսդրորեն ավարտին հասցնել ՄԻՊ աշխատակազմում, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի աշխատակազմում, ՀՀ Դատական դեպարտամենտում, ՀՀ ԱԺ աշխատակազմում, ՀՀ ԱՆ հարկադիր կատարման ծառայությունում, ՀՀ քննչական կոմիտեում քաղաքացիական ծառայության համակարգին անցման կարգավորումները՝ ապահովելով նշված մարմիններում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի ներդրումը և բնականոն գործունեությունը,
- «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունմամբ սահմանել ԱԺ աշխատակազմում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչի հաստիք, որը կապահովի, ինչպես ԱԺ էթիկայի հանձնաժողովի բնականոն գործունեությունը, այնպես էլ կիրականացնի պատգամավորներին բարեվարքության հարցերով խորհրդատվության տրամադրում,
- «Ազգային ժողովի աշխատակազմում պետական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու միջոցով, ապահովել ԱԺ աշխատակազմում քաղաքացիական ծառայության, ինչպես նաև աշխատակազմի կազմակերպման ու գործունեության առանձնահատկությունները սահմանող դրույթների ամրագրումը, որի արդյունքում օրենսդրորեն կկարգավորվեն բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչի ինստիտուտը,
- ԿԿՀ-ին ՀՀ Վարչապետ աշխատակազմի ԶԾԳ-ի հետ համատեղ բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին ապահովել հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական ու մեթոդական նյութերով, շահերի բախման կառավարման, բարեվարքության վերապատրաստման կարիքների բացահայտման և ծրագրերի մշակման, վարքագծի կանոնագրքերի կազմման ուղեցույցներով, բարեվարքության վիճակագրության վարման ձևաթղթերով ու հրահանգներով, բարեվարքության թեմայով ուսումնասիրությունների իրականացման և կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման հիման վրա հակակոռուպցիոն ծրագրերի մշակման մեթոդաբանություններով,
- ԿԿՀ-ին ՀՀ վարչապետ աշխատակազմի ԶԾԳ-ի հետ համատեղ հանրային ծառայության մասին օրենքով բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին վերապահված լիազորությունների իրականացման նպատակով մշակել և իրականացնել վերապատրաստման մասնագիտական դասընթացներ,
- ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի ԶԾԳ-ին, հիմք ընդունելով «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին վերապահված գործառույթների ծավալը և իրականացվելիք աշխատանքների բարդությունը, շփումներն ու աշխատանքների համակարգման անհրաժեշտությունը՝ քննարկել բարեվարքության հարցերով պատասխանատուի պաշտոնի դասակարգման մոտեցումները, այն հաշվով, որ այդ հաստիքները ունենան առնվազն քաղաքացիական ծառայության ղեկավար պաշտոնի 3-րդ խմբի կարգավիճակ,

- ՀՀ ֆինանսների նախարարության¹³ օրինակով բոլոր պետական մարմինների կայքէջերում միասնականացնել բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների վերաբերյալ տվյալների հրապարակայնացման մոտեցումները:

2.2 Բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործունեությունը տեղական ինքնակառավարման մարմիններում

«Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 46-ը բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոն նախատեսում է բոլոր ՏԻ մարմինների անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանումներում, վերջիններիս վերապահելով նույն գործառույթներն ու աշխատանքի ծավալը: Միաժամանակ, նույն օրենքի հոդված 46-ի 3-րդ մասով բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի կողմից համայնքային ծառայողների կողմից անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և շահերի բախման դեպքերի վիճակագրություն վարելու գործառույթը վերապահում է համայնքային ծառայությունը կարգավորող օրենքներով ձևավորված էթիկայի հանձնաժողովներին, որոնք գործում են մշտական հիմունքներով: «Համայնքային ծառայության մասին», «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի ինստիտուտի ներդրման վերաբերյալ այդ օրենքները ոչ մի առանձնահատուկ կարգավորումներ չեն պարունակում: Հետևաբար, ՏԻ մարմինների համար լիովին գործում են «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 46-րդ հոդվածի դրույթները:

ՏԻ մարմիններում բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործունեության գնահատման նպատակով ԹԻՀԿ կողմից համապատասխան հարցաշար է առաքվել 15 հազարից ավելի բնակչություն ունեցող 25 ՏԻ մարմինների (հավելված 1): ԹԻՀԿ հարցմանն ի պատասխան 30-օրյա ժամկետում արձագանքել են 7 համայնքների (Աշտարակ, Արտաշատ, Եղեգնաձոր, Սիսիան, Մեղրի, Էջմիածին, Հրազդան) ղեկավարներ: Ստացված պատասխանները վկայում են, որ Աշտարակ և Էջմիածին համայնքներում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների հաստիքներ սահմանված չեն: Մյուս 5 ՏԻ մարմինների համայնքի ղեկավարների համապատասխան որոշումների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված գործառույթները վերապահվել են մի դեպքում՝ համայնքապետարանի (Արտաշատ) կրթության, մշակույթի և սպորտի բաժնի պետին, համապատասխան լրացում կատարելով պաշտոնի անձնագրում, այլ դեպքերում՝ դրված են Եղեգնաձորի, Սիսիանի համայնքների աշխատակազմերի քարտուղարների վրա: Հրազդան համայնքում այդ գործառույթները վերապահված են համայնքապետարանի հարկային բաժնի պետին, իսկ Մեղրիի համայնքում՝ կազմակերպական բաժնի գլխավոր մասնագետին (աղյուսակ 1): Այսպիսով, ստացված տեղեկատվությունը փաստում է, որ ՏԻ մարմիններում չեն պահպանվում «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 46-ի պահանջը՝ այն է,

¹³ https://minfin.am/hy/page/barevarqutyam_harceroz_kazmakerpich/, վերջին անգամ դիտվել է 23.03.2021թ.

որ ՏԻ մարմինների անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանումներում նախատեսվում է բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոն:

ՏԻ մարմիններում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների վերաբերյալ տեղեկատվությունը հնարավոր չէ հայթայթել համայնքապետարանների կայքէջերից: Առանձին ստացված պատասխաններում հղում է տրված համայնքի ղեկավարի համապատասխան որոշմանը, որով բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի լիազորությունները վերապահվել են համայնքապետարանի այս կամ այն աշխատակցին: Միայն Մեղրի համայնքի կայքէջում է հնարավոր համայնքապետարանի կառուցվածքը բաժնում¹⁴ ուղղակի հղման միջոցով գտնել համայնքապետարանի բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի կոնտակտային տվյալները:

ՏԻ մարմիններին ուղղված ԹԻՅԿ հարցաշարի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների վերապատրաստմանը վերաբերող հարցերի պատասխանները վկայում են, որ ՏԻ մարմիններում, ի տարբերություն պետական մարմինների, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների համար ընդհանրապես վերապատրաստման դասընթացներ չեն կազմակերպվել: Բարեվարքության թեմայով ընդհանրական վերապատրաստում իրականացվել է միայն Էջմիածնի համայնքապետարանի աշխատակազմի մի մասի համար՝ ՄԱԶԾ-ի «Բարեվարքության կոլոսակ» ծրագրի շրջանակում:

ԹԻՅԿ հարցման արդյունքներով, բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի գործունեության ապահովումը մեթոդական նյութերով, ուղեցույցներով, առանձին հրահանգներով կամ ցուցումներով, ինչպես նաև ԿԿՅ-ի և ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության կողմից համայնքային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնագրքի, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակների պարզաբանման ուղղությամբ նույնպես չեն իրականացվել, քանի որ դրանք դեռևս մշակված չեն: Նույն ՄԱԶԾ «Բարեվարքության կոլոսակ» ծրագրի շրջանակներում մշակվել է Էջմիածնի համայնքային ծառայողների համար վարքագծի կանոնագիրք, որը հաստատվել է համայնքի ավագանու կողմից: Միաժամանակ, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչները չեն իրականացնում ուսումնասիրություններ, բարեվարքության պլանների մշակման, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակների պայմանների պահպանման նկատմամբ խորհրդատվության և դրանց կանխարգելմանը միտված առաջարկություններ: Չեն վարում համայնքային ծառայողների կողմից անհամատեղելիության պահանջների, այլ

¹⁴ <http://www.meghri.am/Pages/Misc/Announces/view.aspx?recID=550#.YFHmetw0odU>, վերջին անգամ դիտվել է 23.03.2021թ.: Կայքէջի թարմացումների արդյունքում այս հղումը տեղափոխվել հայտարարությունների բաժին:

սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և շահերի բախման դեպքերի վիճակագրություն:

Եզրակացություններ և առաջարկություններ

Այսպիսով, ՏԻ մարմինների գործունեության օրենսդրական կարգավորումների անկատարության, ՏԻ մարմինների աշխատակազմերում «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների պաշտոնի բացակայության պայմաններում, օրենքի հոդված 46-ով սահմանված բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչ գործառույթների իրականացումը դառնում է անհնարին և բովանդակազուրկ, իսկ ՏԻ մարմինների ղեկավարների համապատասխան որոշումներով բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների նշանակման կամ լիազորությունների վերապահման վերաբերյալ որոշումները կրում են ձևական բնույթ:

Առաջարկվում են հետևյալ միջոցառումները.

- «Տեղական ինքնակառավարման մասին» և «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքներում փոփոխությունների և լրացումեր կատարելու միջոցով ապահովել ՏԻ մարմիններում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի ներդրումը և բնականոն գործունեությունը,
- Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը՝ ԿԿՀ-ի հետ համատեղ քննարկել և մշակել ՏԻ մարմինների աշխատակազմերում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի ներդրման մոտեցումները ու մոդելը,
- Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը՝ հիմք ընդունելով «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին վերապահված գործառույթների ծավալը և իրականացվելիք աշխատանքների բարդությունը, շփումներն ու աշխատանքների համակարգման անհրաժեշտությունը, օրենսդրական կամ ենթաօրենսդրական ակտերով սահմանել ՏԻ մարմիններում համայնքային ծառայության առանձնահատկություններով պայմանավորված բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների պաշտոնների դասակարգման և գնահատման համակարգը՝ սահմանելով նշված պաշտոնի կարգավիճակը, ներկայացվող պահանջներն ու պայմանները,
- ԿԿՀ-ին՝ ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության հետ համատեղ մշակել և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին ապահովել համայնքային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի կանոնների վերաբերյալ մասնագիտական ու մեթոդական նյութերով, շահերի բախման կառավարման, բարեվարքության վերապատրաստման կարիքների բացահայտման և ծրագրերի մշակման, վարքագծի կանոնադրերի կազմման ուղեցույցներով, բարեվարքության վիճակագրության վարման ձևաթղթերով ու հրահանգներով, բարեվարքության թեմայով ուսումնասիրությունների իրականացման և կոռուպցիոն

ռիսկերի գնահատման հիման վրա հակակոռուպցիոն ծրագրերի մշակման մեթոդաբանություններով,

- ԿԿՅ-ին՝ ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության հետ համատեղ, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին վերապահված լիազորությունների իրականացումը ապահովելու նպատակով մշակել և իրականացնել ՏԻ մարմինների աշխատակազմերի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների համար վերապատրաստման մասնագիտական դասընթացներ,
- Բոլոր ՏԻ մարմինների կայքէջերում միասնականացնել բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների վերաբերյալ տվյալների հրապարակայնացման մոտեցումները:

ԳԼՈՒԽ 3. ԱԶԴԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայաստանի Հանրապետությունում ազդարարման համակարգը ներդրվեց 2017թ.-ի հունիսի 9-ին ընդունված «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքով, որն ուժի մեջ մտավ 2018թ.-ի հունվարի 1-ից: Օրենքի նպատակն է կանոնակարգել ազդարարման, ազդարարման կարգի, ազդարարի իրավունքների, պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական հիմնարկների և կազմակերպությունների, ինչպես նաև հանրային նշանակության կազմակերպությունների՝ ազդարարման հետ կապված պարտականությունները, ինչպես նաև ազդարարի և նրա հետ փոխկապակցված անձանց պաշտպանության հետ կապված հարաբերությունները:

3.1 Ազդարարման հարցերով պատասխանատուի գործունեությունը պետական կառավարման մարմիններում

Համաձայն «Ազդարարման համակարգի մասին» օրենքի հոդված 5-ի 2-րդ մասի պահանջների ներքին և արտաքին ազդարարման դեպքում հաղորդումների հաշվառման, ձևակերպման օրինակելի ձևը, ինչպես նաև ազդարարին տրվող պաշտպանության միջոցների իրականացման ընթացակարգը սահմանված է ՀՀ կառավարության 2018թ.-ի մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշմամբ:

ՀՀ կառավարության վերոնշյալ որոշման հավելված 1-ով ներքին և արտաքին ազդարարման դեպքում հաղորդումների հաշվառման և հաղորդումներին ընթացք տալու համար պատասխանատու անձանց նշանակում է իրավասու մարմնի ղեկավարը՝ հաշվի առնելով իրավասու մարմնի կառուցվածքային առանձնահատկությունները:

«Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ ենթակետով իրավասու մարմին է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինը, պետական հիմնարկներն և կազմակերպությունները, հանրային նշանակության կազմակերպությունները:

ԹԻՀԿ-ի կողմից ազդարարման համակարգի կայացվածության վերաբերյալ մշակված հարցաշարին 50 պետական կառավարման մարմիններից պատասխանել են 38 մարմիններ, որոնցից 3-ում բացակայել են ազդարարման հարցերով պատասխանատուների նշանակումները: Այդ պետական մարմիններից երկուսում ՀՀ Սահմանադրական դատարան և դատական ղեկարտամենտ, ազդարարման հարցերով պատասխանատուների չնշանակումը պատճառաբանվել է քաղաքացիական ծառայության համակարգին անցման հանգամանքներով, իսկ մեկում ՀՀ ԱԺ աշխատակազմում, «ԱԺ աշխատակազմում պետական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով նման լիազորության բացակայությամբ:

Ազդարարման հարցերով պատասխանատուի մասին տվյալների հրապարակայնության ապահովման մասով ԹԻՀԿ հարցմանը՝ ի պատասխան ստացված տվյալները վկայում են, որ հարցաշարին պատասխանած 38 պետական կառավարման մարմիններից միայն 20-ն են

տրամադրել համապատասխան կայքէջում հղում, որտեղ առկա է անհրաժեշտ բովանդակությամբ տեղեկատվությունը: 17-ը տվել են թերի պատասխաններ, կամ տրված հղումը չգործող է կամ հանդիսացել է ընդամենը կայքի անվանումը կամ վերաբերել է հրամաններին ու կարգադրություններին, որոնցում նշված է ազդարարման պատասխանատուի անուն-ազգանունը, կամ հղման մեջ նշված անձի վերաբերյալ բացակայում է տեղեկատվությունը, որ նա հանդիսանում է ազդարարման պատասխանատու կամ հղումը վերաբերել է ազդարարման պատասխանատուի ինքնակենսագրականին կամ հղմամբ տրված չէ պատասխանատուի հետ կապ հաստատելու որևէ կոնտակտային միջոց:

Պետական կառավարման 5 մարմիններ (ՀՀ Անշարժ գույքի կադաստրի կոմիտե, ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների, պաշտպանության նախարարություններ, ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայություն, ՀՀ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն) ընդհանրապես չեն տրամադրել կայքէջում համապատասխան հղումների վերաբերյալ տեղեկատվություն: ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը, չնայած ազդարարման հարցերով պատասխանատուի նշանակմանը, նշել է, որ կայքում պատասխանատուի տվյալները տեխնիկական պատճառներով հրապարակված չեն:

Պետական կառավարման մարմիններում նշանակված ազդարարման հարցերով պատասխանատուների զբաղեցրած հաստիքների վերաբերյալ ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ իրավասու մարմնի կառուցվածքային առանձնահատկություններով պայմանավորված՝ ազդարարման հարցերով պատասխանատուների նշանակումները իրականացվել են խիստ հայեցողական որոշումների արդյունքում և նշանակումները վերաբերել են պաշտոնյաների զանազան խմբերին: ԹԻՅԿ-ի կողմից պետական կառավարման մարմինների էլեկտրոնային կայքէջերի տրամադրված հղումներով իրականացված մոնիտորինգի (աղյուսակ 1) տվյալները հնարավորություն են տալիս ազդարարման հարցերով պատասխանատուների կողմից զբաղեցրած հաստիքները խմբավորել հետևյալ հայտանիշներով: Առաջին՝ պետական կառավարման մարմինների քաղաքացիների ընդունելիության կամ դիմում բողոքների կառուցվածքային ստորաբաժանումների, հասարակայնության հետ կապերի կառուցվածքային ստորաբաժանման համապատասխան պաշտոնյաների հաստիքներ (ՀՀ Նախագահի, ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմեր, ՀՀ առողջապահության նախարարություն), երկրորդ՝ պետական կառավարման մարմինների իրավաբանական հարցերով կառուցվածքային ստորաբաժանումներ (ՀՀ Էկոնոմիկայի, ՀՀ ֆինանսների նախարարություններ, ՀՀ Ջրային կոմիտե, ՀՀ Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմին, ՀՀ Հաշվեքննիչ պալատ, ՀՀ Վիճակագրական կոմիտե), երրորդ՝ պետական մարմինների ղեկավարների տեղակալներ, խորհրդականներ և օգնականներ (ՀՀ արտակարգ իրավիճակների, ՀՀ Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություններ, մարդու իրավունքների պաշտպան, ՀՀ Գեղարքունիքի, Շիրակի, Վայոց Ձորի, Տավուշի մարզպետներ, Զաղաքաշինության, տեխնիկայի և հակահրդեհային անվտանգության տեսչական մարմին), չորրորդ խմբում միավորված են պետական կառավարման մարմինների այս կամ այն

մասնագիտական ստորաբաժանման ղեկավարը կամ գլխավոր քարտուղարի տեղակալը (ՀՀ արդարադատության, արտաքին գործերի նախարարություններ, անշարժ գույքի կադաստրի կոմիտե, կրթության տեսչական մարմին, ՀՀ գլխավոր դատախազություն, ՀՀ Լոռու, Կոտայքի, Սյունիքի, Արարատի, Արագածոտնի մարզպետարաններ, ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն, ՀՀ Ոստիկանություն), հինգերորդ խմբում միավորված են այն պետական կառավարման մարմինները, որտեղ ազդարարման հարցերով պատասխանատուի գործառույթները վերապահված են կոնկրետ աշխատակիցների խմբի կամ կառուցվածքային ամբողջ ստորաբաժանմանը (ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի, ՀՀ պաշտպանության նախարարություններ, Արմավիրի մարզպետարան): Ուշագրավ է, որ վերջինում, համաձայն կայքէջի տվյալների, ազդարարման հարցերով պատասխանատու է ճանաչվել մարզպետարանի ողջ անձնակազմը՝ սկսած մարզպետից մինչև վերջինիս վարորդն ու մարզպետարանի հավաքարարները:¹⁵

Հարկ է ընդգծել, որ վերոնշյալ պետական կառավարման մարմիններում միայն 4-ում է (ՀՀ Հաշվեքննիչ պալատ, ՀՀ Շիրակի մարզպետարան, ՀՀ Ջրային կոմիտե, ՀՀ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն), որ առկա են 2-ից ավելի ազդարարման հարցերով պատասխանատուներ, ինչը կարող է ենթադրել, որ առկա է ներքին և արտաքին ազդարարման պատասխանատուների միջև աշխատանքի բաժանում:

Նկատի ունենալով, որ ՀՀ կառավարության 2018թ.-ի մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշմամբ ներքին և արտաքին ազդարարման ղեկավարում հաղորդումների հաշվառման և հաղորդումներին ընթացք տալու համար պատասխանատու անձանց նշանակելու իրավասությունը վերապահված է պետական կառավարման մարմնի ղեկավարին և տրամադրված է լայն հայեցողություն տվյալ մարմնի կառուցվածքային առանձնահատկություններով պայմանավորված առանձին հաստիքների վրա ազդարարման հարցերով պատասխանատուի գործառույթների վերապահման մասով, հետևաբար խնդրահարույց է առանձին իրավասու մարմինների համար ազդարարման հարցերով պատասխանատուների վերապատրաստման, մասնագիտական աճի ու ազդարարման գործընթացի շարունակականության ու կայունության ապահովումը:

Պետական կառավարման մարմիններին ուղղված ԹԻՀԿ հարցաշարի ազդարարման հարցերով պատասխանատուի վերապատրաստմանը վերաբերող հարցերի պատասխանները վկայում են, որ ազդարարման հարցերով պատասխանատուների համար ընդհանրապես վերապատրաստման դասընթացներ չեն կազմակերպվել: ԹԻՀԿ հարցաշարի տվյալ հարցին ի պատասխան ներկայացրած 3 կազմակերպությունների պատասխանները դրա վկայություն են: Այսպես, ՀՀ Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն կողմից նշվել է, որ 2019 թվականի սեպտեմբերի 30-ից մինչև 2019 հոկտեմբերի 11-ը կազմակերպված «Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարության «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի

¹⁵ <http://armavir.mtad.am/files/docs/32588.pdf> վերջին անգամ դիտվել է 24.05.2021թ.

իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից հակակոռուպցիոն ծրագրերի իրականացման պատասխանատու ստորաբաժանումների աշխատակիցների համար անցկացված դասընթացներին մասնակցությունը ընդհանրապես չի վերաբերել ազդարարման խնդիրներին: ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի կողմից վերապատրաստման դասընթացների բացակայությունը պայմանավորվել է պատերազմի պատճառով մասնագիտական վերապատրաստումների գործընթացի կասեցմամբ, իսկ ՀՀ Արտաքին գործերի նախարարությունը նշել է, որ ազդարարման հարցերով պատասխանատուն մասնակցել է վերապատրաստման դասընթացների, թեև չի նշել այլ մանրամասներ:

«Ազդարարման համակարգի մասին» օրենքի հոդված 5-ի 3-րդ և 4-րդ մասերը սահմանում են, որ իրավասու մարմինն ինքնուրույն է սահմանում ներքին և արտաքին ազդարարման դեպքում հաղորդումների հաշվառման, ձևակերպման, ինչպես նաև ազդարարին տրվող պաշտպանության միջոցների իրականացման կարգը՝ որպես նվազագույն պահանջներ դիտարկելով ՀՀ կառավարության որոշման պահանջները և այն պարտավոր է տեղադրել իր կայքէջում:

ԹԻՀԿ հարցաշարին պատասխան ներկայացրած 38 պետական կառավարման մարմիններից միայն 6-ն (ՀՀ Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության, ՀՀ Էկոնոմիկայի, ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունները, ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայությունը, ՀՀ Հաշվեթևության պալատը, ՀՀ Ջրային կոմիտեն, ՀՀ Շիրակի մարզպետարանը) ընդունել առանձին կարգ: Նշված կարգերի համադրումը ՀՀ կառավարության 2018թ.-ի մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշման հավելվածներով սահմանված կարգերին ցույց է տալիս, որ դրանք միմյանցից չեն տարբերվում: Միակ տարբերությունը վերաբերում է տվյալ մարմնի կոնկրետ կառուցվածքային ստորաբաժանումների և ազդարարման հարցերով պատասխանատուների նշանակմանը:

Ազդարարման հարցերով պատասխանատուների գործունեությունը բնութագրող գործընթացների մասով ԹԻՀԿ մոնիտորինգը ցույց է տալիս, որ 2020թ. ընթացքում ներքին և արտաքին ազդարարման վերաբերյալ պետական կառավարման մարմինների բացարձակ մեծամասնության մոտ ազդարարման հաղորդումներ չեն ստացվել: Միակ բացառությունը ՀՀ պաշտպանության նախարարությունն է, որի մարդու իրավունքների և բարեվարքության կենտրոնի կողմից ստացվել է ներքին ազդարարման 7 դիմում՝ զինվորական ենթակարգության կանոնների խախտման և կողմակալ վերաբերմունքի վերաբերյալ: Արտաքին ազդարարման մասով, նույն կենտրոնի կողմից, 2020թ. ստացվել է 2 դիմում, որից 1-ը՝ անանուն: Ստացված դիմումները հանցագործության առերևույթ հատկանիշներ չեն պարունակել և ազդարարներին տրվել է սպառիչ պատասխան: Այդուհանդերձ, ազդարարի պաշտպանության միջոցների շարքում պաշտպանության նախարարությունը նշում է, որ ազդարարի վերաբերյալ տվյալները այլ ստորաբաժանումներին չի փոխանցվում և չի հրապարակվում:

Անանուն ազդարարման գործիքակազմը «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 8-ի պահանջներին համապատասխան կիրառվում է ազդարարման միասնական

Էլեկտրոնային հարթակի միջոցով՝ միայն կոռուպցիոն հանցագործությունների մասով: Ազդարարման միասնական էլեկտրոնային հարթակն ապահովում է հասանելիություն Յայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազությանը՝ բացառապես www.azdararir.am կայքի միջոցով:

Ի պատասխան ԹԻՀԿ հարցմանը ՀՀ գլխավոր դատախազությունը հայտնել է, որ միասնական էլեկտրոնային ազդարարման հարթակի միջոցով 2020թ.-ին ստացվել է 140 կոռուպցիոն բնույթի հանցագործության մասին հաղորդում, որից 119 անանուն: Ստացված հաղորդումներից 33-ով մերժվել է ազդարարման վարույթի հարուցումը, իսկ 91 հաղորդման հիման վրա հարուցվել են վարույթ, որոնցից 86-ը ուղարկվել են ստուգման «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով: 24 հաղորդումներով կարճվել են վարույթները, 1-ով հարուցվել է քրեական գործ, 15-ը կցվել են այլ քրեական գործերի, 46-ով շարունակվում են ստուգողական գործողությունները: ՀՀ գլխավոր դատախազությունը միաժամանակ նշել է, որ անանուն էլեկտրոնային հարթակով ստացված և հանցագործության էլեմենտներ չպարունակող հաղորդումներ այլ պետական և ՏԻ մարմիններին չեն հասցեագրվել՝ դեպքերի բացակայության պատճառաբանությամբ:

Ազդարարին և նրա հետ փոխկապակցված անձանց պաշտպանության միջոցների կիրառման մասով նույնպես, թե՛ պետական կառավարման մարմինները և թե՛ ՀՀ Գլխավոր դատախազությունը որևէ պաշտպանության միջոցներ չեն կիրառել՝ դեպքերի և անհրաժեշտության բացակայության հիմնավորմամբ:

3.2 Ազդարարման հարցերով պատասխանատուի գործունեությունը տեղական ինքնակառավարման մարմիններում

«Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքը և ՀՀ կառավարության 2018թ.մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշումը ազդարարման հարցերով պատասխանատուների համար չեն նախատեսում հիմնական աշխատանքային գործունեության տարբերություններ պետական և ՏԻ մարմինների համար: «Տեղական ինքնակառավարման մասին» և «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ այդ օրենքները ոչ մի օրենսդրական առանձնահատուկ կարգավորումներ չեն պարունակում ազդարարման գործընթացի և ազդարարման հարցերով պատասխանատուների մասին:

ՏԻ մարմիններում ազդարարման հարցերով պատասխանատուի գործունեության գնահատման նպատակով ԹԻՀԿ կողմից համապատասխան հարցաշար է առաքվել 15 հազարից ավելի բնակչություն ունեցող 25 ՏԻ մարմինների (հավելված 1): ԹԻՀԿ հարցմանն ի պատասխան 30-օրյա ժամկետում արձագանքել են 7 համայնքների (Աշտարակ, Արտաշատ, Եղեգնաձոր, Սիսիան, Մեղրի, Էջմիածին, Հրազդան) ղեկավարներ: Ստացված պատասխանները վկայում են, որ Էջմիածին համայնքում ազդարարման հարցերով պատասխանատու նշանակված չէ: Մյուս 6 համայնքների ղեկավարների համապատասխան որոշումների ուսումնասիրությունը ցույց են տալիս, որ ազդարարման հարցերով պատասխանատուների գործառույթները վերապահվել են մի դեպքում՝ համայնքի ղեկավարի

խորհրդականին և օգնականին (Արտաշատ, Յրագղան), մյուս դեպքում՝ Եղեգնաձորի, Աշտարակի համայնքների աշխատակազմերի քարտուղարներին: Սիսիան և Մեղրի համայնքներում այդ գործառնությունները վերապահված են համայնքապետարանի աշխատակազմի կազմակերպական բաժնի պետերին: Այսպիսով, ստացված տեղեկատվությունը փաստում է, որ ՏԻ մարմիններում, ինչպես և պետական կառավարման մարմինների դեպքում, ազդարարման հարցերով պատասխանատուի նշանակման գործընթացում ուղղորդվել են ՀՀ կառավարության 2018թ.մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշման պահանջներով և նշանակումները կատարվել են լայն հայեցողությամբ, առանց հաշվի առնելու ազդարարման հարցով պատասխանատուի մասնագիտական գործունեության աճի ու ազդարարման գործընթացի շարունակականության ու կայունության ապահովման հարցերը:

Ազդարարման հարցերով պատասխանատուի մասին տվյալների հրապարակայնության ապահովման վերաբերյալ ԹԻՀԿ հարցման պատասխաններից պարզվել է, որ 7 համայնքային մարմիններից միայն 3-ն են տրամադրել համապատասխան կայքէջում հղում, որտեղ առկա է անհրաժեշտ բովանդակությամբ տեղեկատվություն: Մյուսների դեպքում կայքէջին հղումները ուղղակի բացակայում են: Այդուհանդերձ, ԹԻՀԿ-ի կողմից իրականացված վերոնշյալ համայնքների կայքէջերի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ ՏԻ մարմինների կայքէջերի միասնականացման և վերակազմավորման արդյունքում ուղղակիորեն ազդարարման հարցերով պատասխանատուի տվյալներին հասանելիությունը բարդացված է: Միայն որոնման դաշտի միջոցով կարելի է ստանալ ազդարարման հարցերով պատասխանատուի կոնտակտային տվյալները, կամ էլ համայնքի ղեկավարի համապատասխան որոշումը, որով նշանակված է ազդարարման հարցերով պատասխանատու: Որոշ համայնքների (Աշտարակ, Մեղրի) դեպքում կայքէջի հայտարարություններ բաժնում կարելի է գտնել «ներքին և արտաքին ազդարարման դեպքում հաղորդումների հաշվառման պատասխանատու անձի տվյալների մասին» վերնագրով հաղորդում, որի ներքո մանրամասն նշված են ներքին և արտաքին ազդարարման դեպքում հաղորդումների հաշվառման և հաղորդումներին ընթացք տալու համար պատասխանատու անձի անունը ազգանունը, կոնտակտային տվյալները և նշանակման իրավական հիմքը¹⁶: Մյուս համայնքների դեպքում ներքին և արտաքին ազդարարման հարցերով պատասխանատուների կոնտակտային տվյալներին հասանելիությունը բացակայում է:

ԹԻՀԿ հարցաշարի ազդարարման հարցերով պատասխանատուի վերապատրաստմանը վերաբերող հարցերին ՏԻ մարմինները պատասխանել են, որ նրանց համար առհասարակ վերապատրաստման դասընթացներ չեն կազմակերպվել:

«Ազդարարման համակարգի մասին» օրենքի հոդված 5-ի 3-րդ և 4-րդ մասերն ամրագրում են, որ իրավասու մարմինն ինքնուրույն է սահմանում ներքին և արտաքին ազդարարման

¹⁶ <https://ashtarak.am/Pages/Misc/Announces/view.aspx?recID=359> կամ <http://www.meghri.am/Pages/Misc/Announces/view.aspx?recID=550#.YKye5Y3is2w> դիտվել է 25.05.2021թ.

դեպքում հաղորդումների հաշվառման, ձևակերպման, ինչպես նաև ազդարարին տրվող պաշտպանության միջոցների իրականացման կարգը՝ որպես նվազագույն պահանջներ դիտարկելով ՀՀ կառավարության 2018թ.-ի մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշման պահանջները և այն պարտավոր է տեղադրել իր կայքէջում:

ԹԻՀԿ հարցմանն ի պատասխան պարզվել է, որ 7 ՏԻ մարմիններից երկուսը՝ Աշտարակի ու Արտաշատի քաղաքապետարանները, ընդունել են առանձին կարգ, սակայն դրանց համադրումը ՀՀ կառավարության 2018թ.-ի մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշման հավելվածներով սահմանված կարգին ցույց է տալիս դրանց նույնականությունը: Միակ տարբերությունը՝ վերաբերում է կոնկրետ համայնքի կառուցվածքային ստորաբաժանումների և ազդարարման հարցերով պատասխանատուների նշանակմանը:

ՏԻ մարմիններում ազդարարման հարցերով պատասխանատուների գործունեությունը բնութագրող գործընթացների մասով պարզվել է, որ 2020թ. ընթացքում ներքին և արտաքին ազդարարման վերաբերյալ հարցաշարին պատասխանած 7 համայնքներից ոչ մեկի մոտ ազդարարման հաղորդումներ չեն ստացվել: Ենթադրվում է, որ նման պատկեր է տիրում նաև 15,000 և ավելի բնակչություն ունեցող մյուս համայնքներում: Ազդարարման դեպքերի բացակայությամբ է հիմնավորվել նաև ազդարարների պաշտպանվածությունը ապահովելու ուղղությամբ քայլեր չձեռնարկելը:

Եզրակացություններ և առաջարկություններ

Այսպիսով, պետական կառավարման և ՏԻ մարմիններում ազդարարման հարցերով պատասխանատուների ինստիտուտի գործունեության և կայացվածության վերաբերյալ ԹԻՀԿ մոնիտորինգի արդյունքները վկայում են, որ

- պետական և ՏԻ մարմիններում ազդարարման հարցերով պատասխանատուների նշանակման համար սահմանված չեն պահանջներ և չափորոշիչներ, իսկ վերջիններիս նշանակման իրավասությունը վերապահված է իրավասու մարմնի ղեկավարին, ինչի արդյունքում չի կարող խրախուսվել ազդարարման հարցերով պատասխանատուների մասնագիտական աճն ու ազդարարման գործընթացի ծավալումը,
- պետական և ՏԻ մարմինների ազդարարման հարցերով պատասխանատուների լիազորությունները իրականացնող պաշտոնատար անձանց տարաբնույթ կարգավիճակները չեն համապատասխանում «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքով և ՀՀ կառավարության 2018թ.մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշմամբ վերջինիս վերապահված լիազորությունների կամ գործառույթների շրջանակին.
- քաղաքացիական ծառայության գործընթացով, ինչպես նաև օրենսդրական այլ հանգամանքներով պայմանավորված ՀՀ Սահմանադրական դատարանում, ՀՀ դատական դեպարտամենտում, ՀՀ ազգային ժողովի աշխատակազմում դեռևս ձևավորված չեն ազդարարման հարցերով պատասխանատուների ինստիտուտը.

- ազդարարման հարցերով պատասխանատուների կոնտակտային տվյալները պետական կառավարման և ՏԻ մարմինների կայքէջում ուղղակիորեն և ամբողջական հասանելի չեն պետական և ՏԻ մարմինների անձնակազմին և հանրությանը.
- ազդարարման հարցերով պատասխանատուները 2020թ. ընթացքում ընդհանրապես չեն անցել վերապատրաստման, այդ թվում մասնագիտական դասընթացներ, նրանց համար բացակայում են վերապատրաստում իրականացնող պատասխանատու կառույցները,
- ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից վարվող միասնական ազդարարման անսնունս էլեկտրոնային համակարգը գործում է միայն կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ հաղորդումների ստացման ու մշակման նպատակով: Այն հասանելի չէ այլ պետական և ՏԻ մարմիններին, անսնունս էլեկտրոնային միասնական հարթակով ստացված և հանցագործության էլեմենտներ չպարունակող հաղորդումներն այլ պետական և ՏԻ մարմինների չեն հասցեագրվում,
- պետական և ՏԻ մարմիններում ազդարարման հարցերով պատասխանատուների կողմից ազդարարման վերաբերյալ հաղորդումների ու դիմումների բացակայության, ինչպես նաև ազդարարման հարցերով պատասխանատուներին ներքին ու արտաքին ազդարարման գործընթացների կազմակերպման ու իրականացման վերաբերյալ մեթոդական ու խորհրդատվական աջակցության բացակայության, էլեկտրոնային միասնական հարթակում անսնունս ազդարարման հանցագործությունների էլեմենտներ չպարունակող հաղորդումները այլ պետական և ՏԻ մարմիններին չփոխանցելու պայմաններում, գործնականում ազդարարման ինստիտուտը պետական և ՏԻ մարմիններում կրում է ձևական բնույթ և չի գործադրվում:

Առաջարկվում են հետևյալ միջոցառումները.

- ՀՀ արդարադատության նախարարությանը՝ ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության հետ համատեղ իրականացնել ՀՀ պետական և ՏԻ մարմիններում ստուգումներ՝ ապահովելու բոլոր պետական և 15,000-ից ավելի բնակչություն ունեցող ՏԻ մարմիններում ազդարարման հարցերով պատասխանատուների նշանակման գործընթացը, այդ թվում ՀՀ ԱԺ աշխատակազմում, ՀՀ դատական դեպարտամենտում և ՀՀ Սահմանադրական դատարանի աշխատակազմում,
- «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքում և ՀՀ կառավարության 2018թ. 2018թ. մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու միջոցով ապահովել ազդարարման հարցով պատասխանատուներին նոր՝ համապատասխանաբար պետական կամ համայնքային ծառայողի կարգավիճակի շնորհումը՝ ընտրությունը և նշանակումը նախատեսելով մասնագիտական, արժանիքահեն սկզբունքով,
- «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքով և ՀՀ կառավարության 2018թ. 2018թ. մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու միջոցով ապահովել, որ ՀՀ արդարադատության նախարարությունը հանդիսանա ազդարարման հարցերով պատասխանատուների մասնագիտական

գործունեության վերահսկման ու նրանց վերապատրաստման կազմակերպման պատասխանատու կառույց,

- ՀՀ արդարադատության նախարարությանը՝ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ՔՃԳ-ի և ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության հետ համատեղ մշակել պետական կառավարման և ՏԻ մարմինների ազդարարման հարցերով պատասխանատուների գործունեության ապահովման ուղեցույցներ և մեթոդական նյութեր,
- ՀՀ արդարադատության նախարարությանը՝ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ՔՃԳ-ի, ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության հետ համատեղ, ազդարարման հարցերով պատասխանատուներին վերապահված լիազորությունների իրականացումը ապահովելու նպատակով՝ մշակել և իրականացնել պետական կառավարման և ՏԻ մարմինների ազդարարման հարցերով պատասխանատուների վերապատրաստման մասնագիտական դասընթացներ.
- պետական կառավարման մարմինների կայքէջերում միասնականացնել ազդարարման հարցերով պատասխանատուների կոնտակտային տվյալների հասանելիությունը՝ մասնավորապես հիմք ընդունելով ՀՀ մարզպետարաններում կիրառվող՝ <http://syunik.mtad.am/azdararum/>, իսկ ՏԻ մարմիններում՝ Աշտարակի համայնքապետարանի՝ <https://ashtarak.am/Pages/Misc/Announces/view.aspx?recID=359> միասնական փորձը.
- «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքում և ՀՀ կառավարության 2018թ. մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու միջոցով ապահովել ազդարարման միասնական էլեկտրոնային հարթակի հասանելիությունը բոլոր պետական մարմիններին՝ ներառյալ ազդարարների կողմից հանցագործության էլեմենտներ չպարունակող հաղորդումների ներկայացման հնարավորությունները,
- «Ազդարարման համակարգի մասին» ՀՀ օրենքում և ՀՀ կառավարության 2018թ. 2018թ.մարտի 15-ի թիվ 272-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու միջոցով սահմանել պետական և ՏԻ մարմինների կողմից ազդարարման հաղորդումների վերաբերյալ վիճակագրություն վարելու պարտականություն,
- ՀՀ արդարադատության նախարարությանը՝ մշակել և իրականացնել ազդարարումը խրախուսող և լուսաբանող հանրային արշավների ծրագիր՝ ներառյալ քաղաքացիական հասարակության կողմից անանուն ազդարարումների միջոցով:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ՀԱՐՑՄԱՆ ՀԱՍՑԵԱՏԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՁՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ՀՀ Նախագահ

1. Աշխատակազմ

ՀՀ վարչապետ

2. Վարչապետի աշխատակազմ

ՀՀ Ազգային ժողով

3. ԱԺ աշխատակազմ

Նախարարություններ

4. Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն
5. Արդարադատության նախարարություն
6. Արտաքին գործերի նախարարություն
7. Առողջապահության նախարարություն
8. Արտակարգ իրավիճակների նախարարություն
9. Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն
10. Էկոնոմիկայի նախարարություն
11. Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն
12. Շրջակա միջավայրի նախարարություն
13. Պաշտպանության նախարարություն /հարցնել նաև զինծառայողների մասով/
14. Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն
15. Ֆինանսների նախարարություն

Կառավարությանը ենթակա մարմիններ

16. Առողջապահական և աշխատանքային տեսչական մարմին
17. Կադաստրի կոմիտե
18. Միջուկային անվտանգության կարգավորման կոմիտե
19. Պետական եկամուտների կոմիտե
20. Վիճակագրական կոմիտե
21. Զաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմին
22. Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին
23. Կրթության տեսչական մարմին
24. Շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմին

25. Սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին
26. Քաղաքաշինության կոմիտե

Վարչապետին ենթակա մարմիններ

27. Ազգային անվտանգության ծառայություն
28. Պետական վերահսկողական ծառայություն
29. Ոստիկանություն

Անկախ կամ ինքնավար մարմիններ

30. Հաշվեքննիչ պալատ
31. Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողով
32. Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով
33. Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով
34. Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողով
35. ՄԻՊ

Իրավապահ մարմիններ

36. ՀՀ գլխավոր դատախազություն
37. ՀՀ քննչական կոմիտե
38. ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն

Դատական համակարգ

39. Սահմանադրական դատարան
40. Բարձրագույն դատական խորհուրդ
41. Դատական դեպարտամենտ

Մարզպետարաններ

42. Արագածոտնի մարզ
43. Արարատի մարզ
44. Արմավիրի մարզ
45. Գեղարքունիքի մարզ
46. Լոռու մարզ
47. Կոտայքի մարզ
48. Շիրակի մարզ
49. Սյունիքի մարզ
50. Վայոց ձորի մարզ
51. Տավուշի մարզ

Քաղաքապետարաններ

52. Երևանի քաղաքապետարան
53. Աշտարակի քաղաքապետարան
54. Արարատ քաղաքապետարան
55. Արտաշատ քաղաքապետարան
56. Եղեգնաձորի քաղաքապետարան
57. Վայքի քաղաքապետարան
58. Սիսիանի քաղաքապետարան
59. Գորիսի քաղաքապետարան
60. Կապանի քաղաքապետարան
61. Մեղրի քաղաքապետարան
62. Էջմիածնի քաղաքապետարան
63. Արմավիրի քաղաքապետարան
64. Հրազդանի քաղաքապետարան
65. Աբովյանի քաղաքապետարան
66. Դիլիջանի քաղաքապետարան
67. Իջևանի քաղաքապետարան
68. Վանաձորի քաղաքապետարան
69. Ալավերդու քաղաքապետարան
70. Ստեփանավանի քաղաքապետարան
71. Գյումրու քաղաքապետարան
72. Անի քաղաքապետարան
73. Ամասիայի քաղաքապետարան
74. Գավառի քաղաքապետարան
75. Մարտունու քաղաքապետարան
76. Նոյեմբերյանի քաղաքապետարան

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՁՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

1. Ե՞րբ է ձևավորվել Ձեր կողմից ղեկավարվող կառույցին սպասարկող Էթիկայի (կարգապահական) հանձնաժողովը և ինչ իրավական հիմքով:
2. Ձեր կողմից ղեկավարվող կառույցին սպասարկող Էթիկայի (կարգապահական) հանձնաժողովի և նրա անդամների վերաբերյալ տվյալները Ե՞րբ են տեղադրվել Ձեր կառույցի պաշտոնական կայքէջում: Խնդրում ենք նշել համապատասխան հասցեն համացանցում:
3. Էթիկայի (կամ կարգապահական) հանձնաժողովը 2020թ. ընթացքում ո՞րքան դիմում է ստացել անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, վարքագծի կանոնների, շահերի բախման իրավիճակների խախտումների վերաբերյալ:
4. Էթիկայի (կարգապահական) հանձնաժողովի կողմից տրված եզրակացության հիման վրա, ինչպիսի պատասխանատվության միջոցներ են կիրառվել վարքագծի կանոնների, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակների պայմանների խախտումների համար: Ներկայացնել կոնկրետ վիճակագրական տվյալներ ըստ դեպքերի:
5. Էթիկայի (կարգապահական) հանձնաժողովի անդամները 2020թ. անցել են արդյո՞ք մասնագիտական վերապատրաստման դասընթացներ: Դրական պատասխանի դեպքում նշել՝ դասընթացի թեման և ժամաքանակը:
6. Դուք որպես կառույցի ղեկավար, 2020թ. ընթացքում Էթիկայի (կարգապահական) հանձնաժողովից անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների և շահերի բախման իրավիճակների լուծման ուղղությամբ ի՞նչ քանակի և ուղղվածության առաջարկություններ եք ստացել:
7. Ձեր կողմից ղեկավարվող կառույցը և Էթիկայի (կարգապահական) հանձնաժողովը 2020թ. ընթացքում ԿԿՀ-ից հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, ինչպես նաև վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի տիպային կանոնների վերաբերյալ ի՞նչպիսի մասնագիտական խորհրդատվություն և մեթոդական աջակցություն է ստացվել: Խնդրում ենք կոնկրետ նկարագրել:
8. Ձեր կողմից ղեկավարվող կառույցի պետական կամ համայնքային պաշտոն զբաղեցնող անձանց մասով ԿԿՀ կողմից 2020թ. ընթացքում քանի դեպքերով է ստացվել պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնների վերաբերյալ խորհրդատվական բնույթի պարզաբանումներ, ինչպես նաև շահերի բախման իրավիճակի լուծմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու վերաբերյալ առաջարկություններ:
9. Դուք որպես կառույցի ղեկավար կամ կառույցի գլխավոր քարտուղարը, ի՞նչ քայլեր եք ձեռնարկել Էթիկայի հանձնաժողովի բնականոն գործունեության ապահովման և բարեվարքության համակարգի ներդրման ուղղությամբ:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3. ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

1. Ձեր կողմից ղեկավարվող կառույցում ե՞րբ է նշանակվել բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը, ինդրում ենք նշել իրավական ակտի տվյալները:
2. Ձեր կողմից ղեկավարվող կառույցի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչի վերաբերյալ տվյալները առկա են արդյո՞ք Ձեր կառույցի պաշտոնական կայքէջում: Ինդրում ենք նշել համապատասխան հասցեն համացանցում:
3. Նշանակումից ի վեր բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը անցել է արդյոք մասնագիտական վերապատրաստման դասընթաց, ինչ ժամաքանակով և ծավալով:
4. Նշանակումից ի վեր, Ձեր կառույցի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը ԿԿՀ-ից կամ ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակից ինչպիսի մեթոդական և մասնագիտական աջակցություն է ստացել՝ ուղեցույցների, առանձին հրահանգների, նամակների տեսքով՝ հանրային ծառայողների վարքագծի կանոնագրքի, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակների պարզաբանման ուղղությամբ:
5. Նշանակումից ի վեր Ձեր կառույցի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը հանրային ծառայողներին ի՞նչ ծավալի (դեպքերի քանակ և նկարագրություն) մասնագիտական խորհրդատվություն է տրամադրել անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների վերաբերյալ,
6. Նշանակումից ի վեր Ձեր կառույցի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը կառույցի հանրային ծառայողներին և պաշտոնատար անձանց շահերի բախման իրավիճակի լուծման ինչպիսի և քանի դեպքերի վերաբերյալ է առաջարկություններ ներկայացրել:
7. Ձեր կառույցի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչի կողմից իրականացված 2020 և 2021թթ. հանրային ծառայողների բարեվարքության վերապատրաստման կարիքների բացահայտման արդյունքում ինչպիսի վերապատրաստման ծրագրերի անհրաժեշտություն էք տեսնում (թվարկել առանցքային վերապատրաստման կարիքները):
8. Ձեր կամ կառույցի գլխավոր քարտուղարի կողմից հաստատված են արդյո՞ք կառույցի հանրային ծառայողների բարեվարքության պահանջների պահպանմանն ուղղված վերապատրաստման ծրագրերը,
9. Ձեր կամ կառույցի գլխավոր քարտուղարի կողմից հաստատված են արդյո՞ք կառույցի կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման միջոցով բարեվարքության պլանների մշակման վերաբերյալ առաջադրանքները
10. Ձեր կառույցի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը կառույցի գլխավոր քարտուղարի կամ ԿԿՀ-ի կամ էթիկայի հանձնաժողովի առաջարկով 2020թ.բարեվարքության համակարգին առնչվող ի՞նչ ուսումնասիրություններ է իրականացրել,

11. Ձեր կառույցի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը 2020թ. ընթացքում, որքան դիմում է ստացել հանրային ծառայողների կողմից անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և շահերի բախման դեպքերի վերաբերյալ: Ստացված դիմումների (ներքին կամ արտաքին) վերաբերյալ վարվում է արդյո՞ք վիճակագրություն: Ի՞նչ ընթացք են ստացել ստացված դիմումները:
12. Դուք որպես կառույցի ղեկավար կամ գլխավոր քարտուղար, ի՞նչպիսի քայլեր եք ձեռնարկել բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի բնականոն գործունեության ապահովման և բարեվարքության համակարգի ներդրման ուղղությամբ:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4. ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԱՉԴԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

1. Ձեր կողմից ղեկավարվող կառույցում ե՞րբ են նշանակվել արտաքին և ներքին ազդարարման հարցերով պատասխանատուները, ինդրում ենք նշել իրավական ակտի տվյալները:
2. Ձեր կողմից ղեկավարվող կառույցի արտաքին և ներքին ազդարարման պատասխանատուների վերաբերյալ տվյալները առկա են արդյո՞ք Ձեր կառույցի պաշտոնական կայքէջում:
3. Նշանակումից ի վեր Ձեր կառույցի արտաքին և ներքին ազդարարման պատասխանատուն անցել է արդյոք մասնագիտական վերապատրաստման դասընթաց, ինչ ժամաքանակով և ծավալով:
4. Որպես իրավասու մարմին Ձեր կառույցի կողմից հաստատված է արդյոք ներքին և արտաքին ազդարարման դեպքում հաղորդումների հաշվառման, ձևակերպման, ինչպես նաև ազդարարին տրվող պաշտպանության միջոցների իրականացման կարգը: Ինդրում ենք նշել իրավական ակտի տվյալները և կառույցի կայքէջում հրապարակման առկայության մասին հղումը:
5. Ձեր կառույցի ազդարարման պատասխանատուն 2020թ. ընթացքում, որքան հաղորդում է ստացել ներքին ազդարարման վերաբերյալ: Ի՞նչ ընթացք են ստացել ստացված դիմումները, դրանցից քանիսի վերաբերյալ է հայտնաբերվել հանցագործության առերևույթ հատկանիշներ:
6. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվել ներքին ազդարարման ժամանակ ազդարարի պաշտպանվածությունը ապահովելու ուղղությամբ: Եթե եղել է նման ինդիք կամ ինդրանք ազդարարի կողմից:
7. Ձեր կառույցի ազդարարման պատասխանատուն 2020թ. ընթացքում ո՞րքան հաղորդում է ստացել արտաքին ազդարարման վերաբերյալ: Ի՞նչ ընթացք են ստացել ստացված դիմումները, դրանցից քանիսի վերաբերյալ է հայտնաբերվել հանցագործության առերևույթ հատկանիշներ:
8. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվել արտաքին ազդարարման ժամանակ ազդարարի պաշտպանվածությունը ապահովելու ուղղությամբ: Եթե եղել է նման ինդիք կամ ինդրանք ազդարարի կողմից:
9. Արձանագրվել են արդյո՞ք ոչ իրավասու մարմին հաղորդի կողմից հաղորդում ներկայացնելու դեպքեր: Նման ո՞րքան դեպք է հաշվառվել և ի՞նչ ընթացք է ստացել հաղորդումը:
10. Արձանագրվել են արդյո՞ք ազդարարի կողմից օրենքով նախատեսված կարգով հաղորդում ներկայացնելիս անբարեխիղճ գործունեության դեպքեր: Նման ո՞րքան դեպք է արձանագրվել և ի՞նչ ընթացք է ստացել հաղորդումը:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5. ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԻՑ ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԵՎ ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՅՈՎՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

1. Հանձնաժողովը 2020թ. ընթացքում, որքան դիմում է ստացել բարեվարքության համակարգի՝ անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, վարքագծի կանոնների, շահերի բախման իրավիճակների խախտումների վերաբերյալ: Դրանցից քանիսի վերաբերյալ է իրականացվել քննություն և ինչ եզրակացություններ են ներկայացվել:
2. Հանձնաժողովը 2020թ. ընթացքում, որքան դիմում է ստացել հանրային ծառայության էթիկայի հանձնաժողովների եզրակացությունների վերանայման հարցով և քանի դեպքով է վարույթ հարուցվել: Ի՞նչ եզրակացություններ են տրվել:
3. 2020թ. ընթացքում հանձնաժողովի կողմից տրված եզրակացության հիման վրա, ի՞նչպիսի պատասխանատվության միջոցներ են կիրառվել վարքագծի կանոնների, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, շահերի բախման իրավիճակների պայմանների խախտումների համար: Ներկայացնել կոնկրետ վիճակագրական տվյալներ ըստ դեպքերի:
4. 2020թ. ընթացքում հանձնաժողովի կողմից գույքի, եկամուտների ու շահերի հայտարարագրերի վերլուծության՝ այդ թվում հայտարարագրի տվյալների արժանահավատության ստուգման արդյունքում, քանի դեպքերով է բացահայտվել անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների կամ շահերի բախման իրավիճակների պայմանների խախտումների վերաբերյալ անհամապատասխանություններ և դրանցից քանիսի վերաբերյալ է հարուցվել վարույթներ: Ի՞նչ որոշումներ կամ եզրակացություններ են կայացվել:
5. 2020թ. ընթացքում իրավասու մարմիններին կամ պաշտոնատար անձանց անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների, ինչպես նաև շահերի բախման իրավիճակների կանխարգելմանն ու վերացմանն ուղղված ո՞րքան առաջարկություններ են ներկայացվել:
6. 2020թ. ընթացքում, ի՞նչպիսի և ի՞նչ ծավալի մասնագիտական խորհրդատվություն և մեթոդական աջակցություն է տրամադրվել էթիկայի հանձնաժողովներին, բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներին՝ անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, ինչպես նաև վարքագծի սկզբունքների և դրանցից բխող վարքագծի տիպային կանոնների վերաբերյալ: Խնդրում ենք կցել
7. 2020թ. ընթացքում ի՞նչպիսի և ի՞նչ ծավալի խորհրդատվական պարզաբանումներ և առաջարկություններ է ներկայացվել պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց (բացառությամբ պատգամավորի, դատավորի, Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի, դատախազի, քննիչի), համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնների, ինչպես նաև շահերի բախման իրավիճակի լուծմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու վերաբերյալ: Խնդրում ենք կցել

8. 2020թ. ընթացքում ո՞րքան մեկնաբանություններ են տրվել «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված անհամատեղելիության պահանջները և այլ սահմանափակումներ, վարքագծի սկզբունքները, ինչպես նաև հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնների վերաբերյալ: Խնդրում ենք կցել:
9. 2020թ. ընթացքում ի՞նչ աշխատանքներ են կատարվել անհամատեղելիության պահանջների և այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների, շահերի բախման դեպքերի վիճակագրություն վարման համակարգ ստեղծելու ուղղությամբ: Ներկա դրությամբ ի՞նչ տվյալներ են հրապարակվում:
10. Ի՞նչ իրավիճակում է պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց (բացառությամբ պատգամավորի, դատավորի, Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի, դատախազի, քննիչի), համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնների (կանոնագիրք) մշակման և ընդունման գործընթացը
11. Ի՞նչ աշխատանքներ են կատարվում հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնագրքի մշակման և ընդունման ուղղությամբ: Տիպային կանոնագրքի նախագիծը Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովը Ե՞րբ է պլանավորվում ընդունել կամ հաստատել:
12. Ի՞նչ գործընթաց է իրականացվում «Հանրային ծառայողների վարքագծի ոլորտային կանոնագրքերի նախագծերի մշակման և կիրարկման վերաբերյալ» ուղեցույցի պատրաստման ուղղությամբ
13. 2020թ. ընթացքում ի՞նչ քայլեր են ձեռնարկվել հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի սկզբունքների և դրանցից բխող վարքագծի կանոնների, ինչպես նաև իրավիճակային շահերի բախման վերաբերյալ դրույթների իրացման պրակտիկայի ամփոփման աշխատանքների ուղղությամբ: Մշակված են արդյո՞ք, դրա միասնականության ապահովմանն ուղղված առաջարկություններ և ինչ տեսքով:
14. Ի՞նչ առաջարկություններ են մշակվել և ո՞ւմ են ներկայացվել պաշտոնատար անձանց և հանրային ծառայողների վերապատրաստումների ծրագրերում հակակոռուպցիոն դասընթացներ (այդ թվում բարեվարքության համակարգին վերաբերելի) ներառելու և կազմակերպելու վերաբերյալ: Ի՞նչ առաջընթաց է արձանագրված 2020թ.-ին:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6. ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԵՎ ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

1. ՀՀ պետական կառավարման ո՞ր մարմիններում է էթիկայի հանձնաժողովները ձևավորվել քաղաքացիական ծառայության մասին ՀՀ օրենքի պահանջներով և էլեկտրոնային հարթակի միջոցով: Խնդրում ենք կցել ցանկը:
2. 2020թ. ընթացքում պետական մարմինների կողմից էթիկայի հանձնաժողովների ձևավորման քանի՞ դեպքեր են արձանագրվել և ի՞նչ հարցեր են (անհամատեղելիության պահանջներ, այլ սահմանափակումներ, նվերների ընդունման արգելք, վարքագծի կանոնների, շահերի բախման իրավիճակների խախտումներ) քննարկել:
3. ՀՀ պետական կառավարման մարմինների հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, նվերների ընդունման արգելքի, վարքագծի կանոնների, շահերի բախման իրավիճակների խախտումների վերաբերյալ ի՞նչքան դեպքեր են արձանագրվել ըստ պետական մարմինների: Դրանցից քանիսի վերաբերյալ են էթիկայի հանձնաժողովները քննել և ներկայացրել եզրակացություններ:
4. ՀՀ պետական կառավարման ո՞ր մարմինների անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանումներում է բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի հաստիքներ ձևավորվել (հաստատված պաշտոնի անձնագրի հիման վրա): Խնդրում ենք կցել ցանկը:
5. Քաղաքացիական ծառայության էթիկայի հանձնաժողովի թեկնածուների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչները 2020թ.-ին մասնագիտական ի՞նչ վերապատրաստման ծրագրեր են անցել և ի՞նչ ժամաքանակով:
6. ՀՀ պետական մարմինների քաղաքացիական ծառայողների վերապատրաստման ծրագրերը ի՞նչ չափով են ներառում հանրային ծառայողի բարեվարքության համակարգի մասնագիտական վերապատրաստման պահանջները՝ վերապատրաստման ծրագրերի քանակ, թեմաներ, ժամաքանակ:
7. 2020թ. ընթացքում քաղաքացիական ծառայողների ընդհանուր թվից քանի տոկոսն է անցել բարեվարքության համակարգի մասնագիտական վերապատրաստման դասընթաց:
8. Ի՞նչ աշխատանքներ են իրականացվում «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված վարքագծի սկզբունքներից բխող քաղաքացիական ծառայողների վարքագծի կանոնների մշակման և հաստատման ուղղությամբ:
9. ՀՀ պետական կառավարման մարմինների ո՞ր հանրային ծառայողների համար է գործելու նաև քաղաքացիական ծառայողների վարքագծի կանոնները (հարկային, մաքսային, քրեակատարողական, փրկարար, հարկադիր կատարման): Խնդրում ենք նշել:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 7. ՀՀ ԳԼԽԱՎՈՐ ԴԱՏԱԽԱՉՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՎԱՐՎՈՂ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՉԴԱՐԱՐՄԱՆ ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

1. Դատախազությունը 2020թթ. ընթացքում ո՞րքան անանուն հաղորդում է ստացել միասնական էլեկտրոնային հարթակով: Դրանցից քանիսն է ենթակա եղել ստուգման «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով
2. Դատախազությունը 2020թ. ընթացքում, անանուն էլեկտրոնային հարթակով ստացված և հանցագործության էլեմենտներ չպարունակող ո՞րքան հաղորդում է վերահասցեագրվել այլ պետական և ՏԻ մարմինների: Ի՞նչ եզրակացություններ են տրվել:
3. 2020թ. անանուն էլեկտրոնային հարթակով հաղորդում ստացված քանի՞ ազդարարի նկատմամբ է կիրառվել Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքով սահմանված պաշտպանության միջոցներ: Ինչպիսին են դրանք եղել
4. 2020թ. արձանագրվել են արդյո՞ք ազդարարի հետ փոխկապակցված անձին ազդարարի պաշտպանության միջոցներից օգտվելու կիրառման դեպքեր: Եթե այո, ինդրում ենք նշել դրանց քանակը:
5. 2020թ. արձանագրվել են արդյո՞ք դեպքեր ազդարարի հետ փոխկապակցված անձի նկատմամբ, ազդարարի հետ ունեցած կապի պատճառով, վնասակար գործողություն ձեռնարկելու դեպքեր: Եթե այո, ինդրում ենք նշել դրանց քանակը և դատական պաշտպանվածության մասին տեղեկությունները:
6. Բացառությամբ ազդարարի կողմից իր անձնական տվյալները բացահայտելու վերաբերյալ համաձայնության, 2020թ. արձանագրվել են արդյո՞ք ազդարարի անձնական տվյալների բացահայտման դեպքեր: Եթե այո, ինդրում ենք նշել դրանց քանակը և մեղավորների նկատմամբ կիրառված պատասխանատվության միջոցները:
7. 2020թ. արձանագրվել են արդյո՞ք ազդարարի կողմի անբարեխիղճ գործունեության դեպքեր: Եթե այո, ինդրում ենք նշել նման դեպքերի քանակը և անբարեխիղճ գործելու հիմքերը:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 8. ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒՄ ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ, ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԻ, ԱԶԴԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

Հ/Հ	Պետական կառավարման և ՏԻ մարմնի անվանումը	Էթիկայի հանձնաժողովի նշանակված անդամներ կամ էթիկայի հանձնաժողովի առկայություն	Բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի նշանակում	Ազդարարման հարցերով պատասխանատուի նշանակում
1.	Հանրապետության նախագահի աշխատակազմ	ԸԾԳ-ին ներկայացվել է էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Թափուր Է	Նշանակված է Հանրապետության նախագահի 2021 թվականի փետրվարի 8-ի ՆԿ-4-Ա կարգադրությամբ, Քաղաքացիների դիմում-բողոքների բաժնի պետ
2.	ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմ	ԱԺ աշխատակազմում պետական ծառայության մասին գործող օրենքը էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու դրույթներ չի ներառում	ԱԺ աշխատակազմում պետական ծառայության մասին գործող օրենքը բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոն ձևավորելու դրույթներ չի ներառում	Պատասխանատուներ նշանակված չեն

Յ/ Յ	Պետական կառավարման և ՏԻ մարմնի անվանումը	Էթիկայի հանձնաժողովի նշանակված անդամներ կամ Էթիկայի հանձնաժողովի առկայություն	Բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի նշանակում	Ազդարարման հարցերով պատասխանատուի նշանակում
		Պատգամավորական Էթիկայի ժամանակավոր հանձնաժողովի ձևավորման խնդիրը սահմանված է ՀՀ Սահմանադրության հոդված 107-ով:	«ԱԺ կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքը բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի պաշտոն ձևավորելու դրույթներ չի ներառում	Պատասխանատուներ նշանակված չեն
3.	ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմ	ԶԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարի 2020 թվականի հուլիսի 10-ի N 876-Ա հրամանով	Նշանակված է ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարի 2020 թվականի հունվարի 31-ի N 91-Ա հրամանով: Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիների ընդունելության և դիմումների քննարկման վարչության պետ

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
1.	Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ԸԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի օգոստոսի 19-ի N 53-Ա/3 հրամանով	Նշանակված է նախարարի 2018թ. հունիսի 25-ի թիվ 76Ա/1 հրամանով Ազդարարման խումբ
	Սոցիալական ապահովության ծառայություն	ԸԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է Ծառայության գլխավոր քարտուղարի 2019թ. դեկտեմբերի 25-ի թիվ 671-ԱԿ հրամանով, թափուր է	Պատասխանում ազդարարների մասով տեղեկատվություն առկա չէ
2.	Արտաքին գործերի նախարարություն	Դիվանագիտական ծառայողների Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է ՀՀ ԱԳ նախարարի 2019 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 3237-Լ և 3235-Լ հրամաններով	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2019թ. փետրվարի 1-ի N 210-Ա հրամանով	Նշանակված է նախարարի 2018թ. հուլիսի 3-ի N 1272-Ա հրամանով: Հյուպատոսական վարչության վիզաների բաժնի պետ
3.	Ֆինանսների նախարարություն	ԸԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի սեպտեմբերի 30-ի N 1292-Ա հրամանով	Նշանակված է նախարարի 2018 թվականի հուլիսի 4-ի N 311-Ա հրամանով: Իրավաբանական վարչության օրենսդրության բաժնի պետ

4.	Արտակարգ իրավիճակների նախարարություն	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2020 թվականի ապրիլի 20-ի N 335-Ա հրամանով	Նշանակված է նախարարի 2020 թվականի մայիսի 13-ի թիվ 566-Ա հրամանով: Կառուցվածքային ստորաբաժանումներում առանձին գործառույթներ համակարգող խորհրդական
5.	Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2020 թվականի հոկտեմբերի 1-ի թիվ 734-Ա հրամանով	Նշանակված է նախարարի 2018 թվականի հունիսի 13-ի թիվ 424-Ա հրամանով
6.	Արդարադատության նախարարություն	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2020 թվականի նոյեմբերի 6-ի N 1189-Ա հրամանով	Նշանակված է նախարարի 2018 թվականի մայիսի 11-ի N 187-Լ հրամանով: Աշխատակազմի վերահսկողական ծառայության պետ
	Քրեակատարողական ծառայություն	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է ՀՀ ԱՆ ԲԿԾ գլխավոր քարտուղարի 04.06.2020թ. N 4-Ա հրամանով	Նշանակված է նախարարի 2018 թվականի մայիսի 11-ի N 187-Լ հրամանով: Կենտրոնական մարմնի օպերատիվ բաժնի պետ

	Հարկադիր կատարման ծառայություն	քաղաքացիական ծառայության համակարգին անցման գործընթացով պայմանավորված էթիկայի հանձնաժողով չի ձևավորել	բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի հաստիք չունի	Նշանակված է հարկադիր կատարման ծառայության 2020թ. օգոստոսի 27-ի թիվ 769 հրամանով
7.	Շրջակա միջավայրի նախարարություն	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
8.	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	ԸԾԳ-ին ներկայացվել է էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է 2019 թվականի հուլիսի 25-ից	Նշանակված է ԿԳՄՍ նախարարի 2020թ. հրամանով: Նախարարի խորհրդական
	Լեզվի կոմիտե	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
	Գիտության կոմիտե	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
	Բարձրագույն որակավորման կոմիտե	Կոմիտեն հանդիսանում է նախարարության ենթակա մարմին և էթիկայի հանձնաժողովի համար ԸԾԳ-ին ներկայացրել է 2 թեկնածություն	Կոմիտեն հանդիսանում է նախարարության ենթակա մարմին և չունի բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի հաստիք	Պատասխանատուներ նշանակված չեն

9.	Պաշտպանության նախարարություն	ԶԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Համալրված է 2020թ. հունիսի 16-ի ժամկետային աշխատանքային պայմանագրով	Նշանակված է նախարարի 2018թ.-ի հունիսի 29-ին 668 հրամանով: Մարդու իրավունքների և բարեվարքության կենտրոնի պետ
10.	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	ԶԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2020թ. մարտի 3-ի N390-Ա հրամանով	Նշանակված է նախարարի 2020թ. մարտի 17-ի թիվ 406-Ա հրամանով
	Քաղաքացիական ավիացիայի կոմիտե	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
	Միգրացիոն ծառայություն	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
	Պետական գույքի կառավարման կոմիտե	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել

	Զրային կոմիտե	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է առաջարկություն էթիկայի հանձնաժողովի թեկնածուի պաշտոնի անձնագրում փոփոխություն կատարելու մասին	Թափուր է	Նշանակված է Զրային կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի հունիսի 09-ի N 84-Ա հրամանով: Իրավաբանական բաժին և քարտուղարության
11.	Առողջապահության նախարարություն	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի մարտի 5-ի թիվ 25-Ա հրամանով	Նշանակված է նախարարի 2018 թվականի հունիսի 21-ին թիվ 1554-Լ հրամանով: Աշխատակազմի հասարակայնության հետ կապերի բաժնի պետ
12.	Էկոնոմիկայի նախարարություն	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի օգոստոսի 9-ի N 760-Ա հրամանով	Նշանակված է նախարարի 2018 թվականի մայիսի 7-ի N301-Ա հրամանով: Իրավաբանական վարչության պետ
ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ				
1.	Անշարժ գույքի կադաստրի կոմիտե	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի փետրվարի 6-ի N 92-Լ հրամանով	Նշանակված է կոմիտեի նախագահի 2018թ.-ի ապրիլի 14-ի թիվ 129-Ա հրամանով: Գլխավոր քարտուղարի տեղակալ

2.	Միջուկային անվտանգության կարգավորման կոմիտե	ԸԾԳ-ին ներկայացվել է էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակված է ՀՀ միջուկային անվտանգության կարգավորման կոմիտեի 2019 թվականի մայիսի 27-ի N 40-Ա հրամանով	Նշանակված է կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի հունիսի 12-ի թիվ 153-Ա հրամանով
3.	Վիճակագրական կոմիտե	ԸԾԳ-ին ներկայացվել է էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակված է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի հոկտեմբերի 15-ի թիվ 465-Ա հրամանով	Նշանակված է կոմիտեի նախագահի 2020 թվականի հոկտեմբերի 12-ի թիվ 80-Ա հրամանով: Իրավաբանական բաժնի պետ
4.	Քաղաքաշինության կոմիտե	ԸԾԳ-ին ներկայացվել է էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակված է գլխավոր քարտուղարի 2020 թվականի հունիսի 18-ի N 85-Ա/2 հրամանով	Նշանակված է ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի հունիսի 19-ի N 38-Ա/3 հրամանով
5.	Պետական եկամուտների կոմիտե	ԸԾԳ-ին ներկայացվել է էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակված է գլխավոր քարտուղարի 2020թ. հոկտեմբերի 20-ի n Ա1/451-Ա հրամանով	Նշանակված է ՊԵԿ նախագահի 2018թ.-ի հունիսի 28-ին 395-Լ հրամանով

6.	Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմին	Տեսչական մարմնի գործունեության ապահովման, այդ թվում անձնակազմի կառավարման և կազմակերպատնտեսական գործառույթները իրականացնում է ՀՀ վարչապետի աշխատակազմը	Տեսչական մարմնի գործունեության ապահովման, այդ թվում անձնակազմի կառավարման և կազմակերպատնտեսական գործառույթները իրականացնում է ՀՀ վարչապետի աշխատակազմը	Նշանակված է տեսչական մարմնի ղեկավարի 2020թ. մարտի 3-ի N 203-Ա հրամանով: Իրավական աջակցության և փաստաթղթաշրջանառության վարչության պետ
7.	Քաղաքաշինության, տեխնիկայի և հակահրդեհային անվտանգության տեսչական մարմին	ՀՀ քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի էթիկայի հանձնաժողովը կազմավորման փուլում է	Տեսչական մարմնում բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչ առայժմ նշանակված չէ	Նշանակված է տեսչական մարմնի ղեկավարի 2020 թվականի մարտի 10-ի N Կ 76 -Ա հրամանով: Տեսչական մարմնի ղեկավարի օգնական
8.	Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել

9.	Կրթության տեսչական մարմին	ԶԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Տեսչական մարմինը չունի անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանում և բարեվարժության հարցերով կազմակերպչի հանրային ծառայության պաշտոն: Նախատեսվում է ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի անձնակազմի կառավարման ստորաբաժանումում:	Նշանակված է տեսչական մարմնի ղեկավարի 2018 թվականի հունիսի 9-ի հրամանով: Տեսչական մարմնի որակի ապահովման բաժնի պետ
10.	Շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմին	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
11.	Սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԵՆԹԱԿԱ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ				
1.	Պետական վերահսկողական ծառայություն	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել

2.	ՀՀ Ոստիկանություն	ՀՀ կառավարության «ՀՀ Ոստիկանության կարգապահական հանձնաժողովի կազմը և աշխատակարգը հաստատելու մասին» 2012թ. դեկտեմբերի 27-ի թիվ 1672-Ն որոշում	ՀՀ ոստիկանության հաստիքացուցակում բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի հաստիք սահմանված չէ:	Նշանակված է Ոստիկանապետի 2018թ. հունիսի 11-ի թիվ 1804 Ա հրամանով: Ներքին անվտանգության վարչության պետ
3.	Ազգային անվտանգության ծառայություն	Հարցաշարին չի պատասխանել, նշել է, որ ազգային անվտանգության ծառայության մասին օրենքով պայմանավորված ԱԱԾ-ում գործում է զինվորական ծառայություն և կիրառվում է «ՀՀ զինված ուժերի կարգապահական կանոնագիրք» ՀՀ օրենքը	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
ԱՆԿԱՆ ԵՎ ԻՆՔՆԱՎԱՐ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ				
1.	Հեռուստատեսությամբ և ռադիոյի հանձնաժողով	ԶԾԳ-ին ներկայացվել է էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը նշանակվել է 2019 թվականի հուլիս 10-ին:	Նշանակված է հանձնաժողովի Նախագահի 2018 թվականի հունիսի 15-ի թիվ 12-Ա հրամանով:

2.	Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի հունվարի 31-ի N020-ԳՔ հրամանով	Նշանակված է հանձնաժողովի նախագահի 2018 թվականի հունիսի 19-ի N287-ՀՆ հրամանով:
3.	Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
4.	Հաշվեքննիչ պալատ	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է գլխավոր քարտուղարի 2019թ. դեկտեմբերի 3-ի N 464-Ա հրամանով	Նշանակված է պալատի նախագահի 2018 թվականի հունիսի 29-ի թիվ N 07 հրամանով: Գլխավոր քարտուղար և իրավաբանական վարչության գլխավոր մասնագետ
5.	Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողով	ԹԾԳ-ին ներկայացվել է Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի 2 քաղաքացիական ծառայողների թեկնածություններ	Նշանակվել է հանձնաժողովի գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի փետրվարի 04-ի N 14-Ա հրամանով	Նշանակված է հանձնաժողովի նախագահի 2018 թվականի հունիսի 8-ի N 83-Ա հրամանով:

6.	Մարդու իրավունքների պաշտպան	Պաշտպանի 2021 թվականի մարտի 2-ի թիվ 24-Ա հրամանով սահմանվել է աշխատակազմում պաշտոն զբաղեցնող անձանց էթիկայի հանձնաժողովի գործունեության կարգը և լիազորությունների շրջանակը	Պաշտպանի 2021 թվականի մարտի 2-ի թիվ 23-Ա հրամանով լիազորությունները վերապահվել են աշխատակազմի Վերահսկողական և անձնակազմի կառավարման բաժնի գլխավոր մասնագետին	Նշանակված է ՄԻՊ 2021 թվականի մարտի 2-ի թիվ 22-Ա հրամանով: Պաշտպանի օգնական
ԻՐԱՎԱՊԱՅ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ				
1.	Հայաստանի Հանրապետության դատախազություն	ՀՀ Գլխավոր դատախազին առընթեր էթիկայի հանձնաժողովը ձևավորված է «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 23-ով և 57-ով սահմանված կարգերով	Սահմանված է ՀՀ դատախազության գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի հունվարի 22-ի N 6 հրամանով, 2020 թվականի հոկտեմբերի 26-ից մինչ օրս	Նշանակված է գլխավոր դատախազի 2019թ.-ի հունվարի 24-ին N5 հրամանով: Գլխավոր դատախազության ավագ դատախազ
2.	Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտե	ՀՀ քննչական կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի օգոստոսի 17-ի թիվ N 113-Ա հրամանով	Կոմիտեի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչ առանձին իրավական ակտով չի նշանակվել, քանի որ Կոմիտեի քաղաքացիական ծառայության պաշտոնները ներկա պահին Նոր չափանիշներով գնահատված և դասակարգված չեն:	Պատասխանատուներ նշանակված չեն

3.	Հատուկ քննչական ծառայություն	Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի թեկնածուներ չեն առաջադրվել	Նշանակված է ծառայության գլխավոր քարտուղարի 2020 թվականի փետրվարի 26-ի թիվ 18-Ա հրամանով:	Նշանակված է ՀԶԾ պետի 2018թ.-ի ապրիլի 3-ին հրամանով: Պետի տեղակալ
ԴԱՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ				
1.	Դատական դեպարտամենտ	Քաղաքացիական ծառայության համակարգին անցման գործընթացով պայմանավորված Էթիկայի հանձնաժողով չի ձևավորել	Քաղաքացիական ծառայության համակարգին անցման գործընթացով պայմանավորված բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի հաստիք չի ձևավորել	Պատասխանատուներ նշանակված չեն
2.	Սահմանադրական դատարան	Աշխատակազմի դատական ծառայողների կարգավիճակից քաղաքացիական ծառայության անցնելու աշխատանքների իրականացմամբ պայմանավորված, նշանակված չեն Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի թեկնածուներ	Աշխատակազմի դատական ծառայողների կարգավիճակից քաղաքացիական ծառայության կարգավիճակի անցնելու աշխատանքներով պայմանավորված բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչ չի նշանակվել	Պատասխանատուներ նշանակված չեն
3.	Բարձրագույն դատական խորհուրդ	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել

ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆՆԵՐ

ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆՆԵՐ				
1.	Հայաստանի Հանրապետության Գեղարքունիքի մարզպետարան	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
2.	Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզպետարան	Էթիկայի հանձնաժողովի թեկնածուներ ներկայացված են ՔԾԳ	Նշանակված է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի դեկտեմբերի 27-ի թիվ 1956 հրամանով: Անձնակազմի կառավարման բաժնի գլխավոր մասնագետ	Նշանակված է գլխավոր քարտուղարի 2018թ-ի հունիսի 22-ի թիվ 158-Ա և 2020թ-ի մայիսի 11-ի թիվ 390-Ա հրամաններով: Գլխավոր քարտուղարի տեղակալ
3.	Հայաստանի Հանրապետության Տավուշի մարզպետարան	Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում	Նշանակված է գլխավոր քարտուղարի 2019 թ. նոյեմբերի 27-ի N 880-Ա հրամանով	Պատասխանատուներ նշանակված չեն
4.	Հայաստանի Հանրապետության Կոտայքի մարզպետարան	Էթիկայի հանձնաժողովի թեկնածուներ ներկայացված են ՔԾԳ	Նշանակված է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի հոկտեմբերի 1-ի թիվ 388-Ա հրամանով:	Նշանակված է Կոտայքի մարզպետի 2018 թվականի հունիսի 18-ի N 149-Ա, որոշմամբ: Աշխատակազմի անձնակազմի

5.	Հայաստանի Հանրապետության Շիրակի մարզպետարան	Էթիկայի հանձնաժողով դեռևս ձևավորված չէ	Հաստիքը թափուր է: Ժամանակավորապես իրականացնում է մարզպետարանի անձնակազմի կառավարման բաժնի պետը	Նշանակված է Շիրակի մարզպետի 2018 թվականի հունիսի 22-ի N154-Ա որոշմամբ: Մարզպետի օգնական և Աշխատակազմի ներքին աուդիտի բաժնի պետ
6.	Հայաստանի Հանրապետության Վայոց ձորի մարզպետարան	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
7.	Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզպետարան	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
8.	Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի մարզպետարան	Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում	Նշանակված է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի դեկտեմբերի 10-ի N 354 հրամանով	Նշանակված է Արագածոտնի մարզպետի 2018թ. հունիսի 26-ի N 69 որոշմամբ: Տեղական ինքնակառավարման և հանրապետական գործադիր մարմինների հարցերով վարչության պետ

9.	Հայաստանի Հանրապետության Արարատի մարզպետարան	Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում	Նշանակված է գլխավոր քարտուղարի 2019 թվականի նոյեմբերի 25-ի N 399 հրամանով	Նշանակված է Արարատի մարզպետի 2018 թվականի հունիսի 20-ի թիվ 107 հրամանով: Աշխատակազմի անձնակազմի կառավարման բաժնի պետ
10.	Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզպետարան	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
ՀԱՄԱՅՆՔԱՊԵՏԱՐԱՆՆԵՐ				
1.	Աշտարակի քաղաքապետարան	Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում	Հաստիքներ սահմանված չեն	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2018 թվականի հունիսի 28-ի թիվ 288-Ա որոշմամբ: Աշխատակազմի քարտուղար
2.	Արտաշատի քաղաքապետարան	Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2020 թվականի օգոստոսի 20-ի թիվ 580-Ա որոշմամբ: Աշխատակազմի կրթության, մշակույթի և սպորտի բաժնի պետ	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2018 թվականի հունիսի 27-ի թիվ 409-Ա որոշմամբ: Համայնքի ղեկավարի խորհրդական

3.	Սիսիանի քաղաքապետարան	Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2020 թվականի օգոստոսի 13-ի թիվ 694-Ա որոշմամբ: Աշխատակազմի քարտուղար	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2018 թվականի հունիսի 27-ի թիվ 163-Ա կարգադրությամբ: Աշխատակազմի կազմակերպական բաժնի պետ
4.	Հրազդանի քաղաքապետարան	Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2020 թվականի օգոստոսի 18-ի N 782 որոշմամբ: Աշխատակազմի հարկային բաժնի պետ	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2021թ. փետրվարի 23-ի N 228 որոշմամբ: Համայնքի ղեկավարի խորհրդական
5.	Մեղրիի քաղաքապետարան	Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2020թ. օգոստոսի 19-ի թիվ 258 որոշմամբ: Աշխատակազմի կազմակերպական բաժնի գլխավոր մասնագետ	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2018թ. հունիսի 27-ի թիվ 368 որոշմամբ: Աշխատակազմի կազմակերպական բաժնի պետ
6.	Եղեգնաձորի համայնքապետարան	Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2020թ. սեպտեմբերի 8-ի թիվ 219 որոշմամբ: Աշխատակազմի քարտուղար	Նշանակված է համայնքի ղեկավարի 2018թ. հունիսի 3-ի թիվ 168 որոշմամբ: Աշխատակազմի քարտուղար

7.	Էջմիածնի քաղաքապետարան	Էթիկայի հանձնաժողով ձևավորված է «Հանրային ծառայության մասին» 2011թ. խմբագրությամբ օրենքի պահանջով, որը 2018թ.-ից այլևս չի գործում	Հաստիքներ սահմանված չեն	Պատասխանատուներ նշանակված չեն
8.	Գորիսի քաղաքապետարան	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
9.	Երևանի քաղաքապետարան	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
10.	Արարատ քաղաքապետարան	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
11.	Վայքի քաղաքապետարան	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
12.	Կապանի քաղաքապետարան	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել
13.	Արմավիրի քաղաքապետարան	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել	Հարցաշարին չի պատասխանել

14.	Աբովյանի քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել
15.	Դիլիջանի քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել
16.	Իջևանի քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել
17.	Վանաձորի քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել
18.	Ալավերդու քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել
19.	Ստեփանավանի քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել
20.	Գյումրու քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել
21.	Անի քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել

22.	Ամասիայի քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել
23.	Գավառի քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել
24.	Մարտունու քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել
25.	Նոյեմբերյանի քաղաքապետարան	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել	Չարցաշարին չի պատասխանել